

ฐานกริยา จัดหมวดหมู่ตามความหมาย

ธาตุลงปัจจัย เป็นฐาน (base) สำหรับลงวิภัตติประกอบเป็นกริยา

- ฐานกริยา ในที่นี้หมายถึง ธาตุที่ลงปัจจัยแล้ว (รวมทั้ง *อาคม อุปสัค ...*) กลายเป็น ‘ฐาน’ (base) พร้อมที่จะนำไปลงวิภัตติอาขยาต เพื่อทำเป็นกริยาอาขยาตได้โดยสะดวก และฐานกริยานี้ยังช่วยให้สังเกตและประกอบกริยาได้ง่ายขึ้นด้วย
- หลังคำแปล ยังได้เพิ่มตัวอย่างกริยาอาขยาต-กริยาภิตก์ ที่มีการแปลงรูปต่างจากฐานปกติ รวมทั้งตัวอย่างศัพท์นามภิตก์ด้วย
- หลังเครื่องหมาย # คือกริยาที่ใช้ธาตุเดียวกัน แต่เปลี่ยนรูปเล็กน้อย มีความหมายเหมือนๆ กัน หรือใกล้เคียงกันบ้าง
- รูปสำเร็จกริยาภิตก์ เป็นได้ ๓ ลิงค์ เช่น ชาโต ชาตา ชาตํ จะแสดงตัวอย่างเฉพาะปุงลิงค์ คือ ชาโต
- ฐานกริยาที่ลงท้ายด้วย อา เมื่อลงวิภัตติอาขยาต หรือปัจจัยภิตก์ ที่ขึ้นต้นด้วยสระ ให้ลบ อา ด้วย

• อักษรย่อ:

ธาตุ: *อกम्म.* =อกรรมธาตุ, *สกम्म.* =สกรรมธาตุ

วาจก: *กัต.* =กัตตุวาจก, *กัม.* =กัมมวาจก; *เหตุ.* *เหตุกัต.* =เหตุกัตตุวาจก; *เหตุกัม.* =เหตุกัมมวาจก

วิภัตติอาขยาต: *วัต.* =วัตตมานา, *ปญ.* =ปัญญาณี, *สต.* =สัตตมมี, *ปโรก.* =ปโรกษา, *ทีย.* =ทียัตตณี,

อัช. =อัชชัตตณี, *ภวิส.* =ภวิสสันติ, *กาล.* =กาลาติปัตติ.

ปัจจัยกริยาภิตก์: *อนต.* *อนีย.* *ตัพ.* (*ตพพ ปัจจัย*) *มาน.* *อาน.* *ต.* (*ต ปัจจัย*) *ตุ.* (*ตุนาที่ปัจจัย*) (*ตเว. ตู.*)

ปัจจัยนามภิตก์: *ภวิ ณี ญู ฑู ฐ ษ ญย อ อิ ณ ติ ยุ*

ปัจจัยตัพทิต: *ตัพ.*

ยืน ตั้ง.....๒	หลง ลืม.....๖	ใส่เข้า เก็บ ถอน เอาออก.....๘	ผูก ร้อย ติด.....๑๑	สงบ สัจดี หลีกเร้น.....๑๒
เดิน ไป-มา ถึง.....๒	ถาม ฟัง ได้ยิน เขียน.....๖	ดึง ลาก ถูต ชัก ยก.....๘	ประดับ ตกแต่ง.....๑๑	เพียร พยายาม สืบต่อ เกียจคร้าน.....๑๒
เข้า ออก.....๓	ดู เห็น.....๖	เหยียบ ทูบ ตี ฆ่า ทำร้าย เบียดเบียน.....๘	ปล่อย พัน.....๑๑	อดทน.....๑๓
นั่ง นอน.....๓	แสดง.....๖	ตัด เจาะ ทำลาย แดก เสื่อม.....๙	อยู่ อาศัย.....๑๑	โง่ง หลอก ลวง.....๑๓
หลับ ตื่น.....๓	ปรากฏ.....๖	ขุด ไถ ไส.....๙	ฉาบ ทา เปื้อน ย้อม.....๑๑	บวช สึก.....๑๓
ดื่ม กิน.....๓	ศึกษา เรียน.....๖	กด งอ.....๙	เผา ไหม้ ต้ม หุง สุก.....๑๑	จูบ กอด.....๑๓
ทิว อิ่ม.....๓	แผ่ เปล่ง.....๖	ครอบงำ กัดขี้.....๙	ชำระ กวาด ล้าง อาบ สะอาด บริสุทธิ์.....๑๑	ป่วย ไข้.....๑๓
ทำ สร้าง.....๓	ข้าม ผ่าน ขึ้น ลง ตก.....๗	สำเร็จ.....๙	เชื่อถือ เลื่อมใส ผ่องใส เศร้าหมอง.....๑๑	โอ จาม อาเจียน.....๑๓
ประพติ.....๔	ลอย จม.....๗	เจริญ สว่าง รุ่งเรือง มั่นคง.....๙	รักษา คุ้มครอง เลี้ยง.....๑๒	ปูลาด ท่วม คลุม.....๑๓
พูด บอก กล่าว.....๔	นำไป นำมา นำออก.....๗	กราบ ไหว้ บูชา นอบน้อม เคารพ.....๙	ชนะ แพ้.....๑๒	ประกอบ จัดแจง ตระเตรียม.....๑๓
เรียก เชิญ นิมนต์.....๔	ทิ้ง สละ ละ เว้น.....๗	เกิด.....๑๐	เล่น.....๑๒	อื่นๆ.....๑๓
ลา อำลา.....๔	ส่งไป.....๗	มี เป็น.....๑๐	แสวงหา.....๑๒	
ชม ยกย่อง ด่า ชม.....๔	รวม รวบรวม.....๗	เป็น ตาย แก่.....๑๐	อาจ สามารถ กล้า กลัว.....๑๒	
โกรธ รัก ชอบเกลียด รังเกียจ อาย.....๕	ขอ.....๗	เกลียด โปรงหวาน กระจาย.....๑๐	ซื้อ ขาย ติราคา.....๑๒	
ร้อง ร้องไห้ หัวเราะ ร่าเริง ยินดี.....๕	ให้ได้ ลัก.....๗	รด ราบ เปียก แห้ง.....๑๐	ไหว สั่น.....๑๒	
ปรารณา, ออยาก, ต้องการ.....๕	จับ รับ ถือ.....๘	ห้าม ปิด กั้น บัง เปิด หนุนห่ม.....๑๐	เป็นไป หมุนไป.....๑๒	
คิด รู้ ระลึก นึก จำ พิจารณา สงสัย.....๕	อนุเคราะห์ ช่วยเหลือ.....๘	สำรวม ระวัง.....๑๑	กำหนด ระบุ.....๑๒	

ยีน ตั้ง

ฐา	+อ	= ฐา	ติฐฐา	ตั้ง(อญ), ยืน, หยุด, ดำรง <i>อภยม.</i> [<i>วัต. ฐาติ ติฐฐติ อັช. อุฐฐาลี อุฐฐัส (อ-) ภวิส. ฐสสตี ต. ฐีโต #อุฐฐีโต (น-)</i> <i>ศ. ฐตวา ตฺ. ฐาตุ]</i> (<i>ณิ กปปฐฐายี ณฺจ ภูมมฐฐโก อ มคคผลฐฐโร</i> <i>ธมมฐฐโร ภูมมฐฐโร ปพพตฐฐโร กปปฐฐโร ติ ฐฐิตี ญ ฐฐาน)</i>
อุ-ฐา-หฺ	+อ	= อุฐฐา-ฐห	ลุกขึ้น, ตั้งขึ้น. ฐา ๓๓๓ ลง หฺ อาคมได้เมื่อมีอุปสัค อยู่หน้าเท่านั้น [<i>ปัญ. อุฐฐเหหิ ต. อุฐฐีโต ศ. อุฐฐาย #ศ. ปฐฐาย ป-ฐา</i> ใช้เป็น กิริยาวิเสสนะ แปลว่า ตั้งก่อน, จำเดิม] (<i>ณิ อุฐฐายี ๓ อุฐฐาตา ญ อุฐฐาน)</i>	
อุ-ว-ฐา-หฺ	+อ	= วุฐฐา-ฐห	ลุกขึ้น, ตั้งขึ้น, ออก [<i>ศ. วุฐฐายี (ญ วุฐฐาน)</i>	
สํ-อุ-ฐา-หฺ	+อ	= สมุฐฐา-ฐห	ลุกขึ้นพร้อม, ตั้งขึ้นพร้อม [<i>ศ. สมุฐฐีโต ศ. สมุฐฐาย</i>]	
ปฏิ-อุ-ฐา-หฺ	+อ	= ปจฺจุฐฐา-ฐห	ลุกขึ้นเฉพาะ, ต้อนรับ [<i>ศ. ปจฺจุฐฐาย</i>]	
อุ-ฐา-หฺ	+อ	= อุปฐฐา-ฐห	ตั้งขึ้น, ปราบกฏ, ยืนใกล้, บำรุง, อุปฐฐาก [<i>วัต. อุปฐฐาเปติ เทต. ต. อุปฐฐีโต ศ. อุปฐฐิตฺตฺวา (ณฺจ อุปฐฐาโก</i> <i>คิลานุปฐฐาโก สงฆุปฐฐาโก ญ อุปฐฐาน)</i>	
ปติ-ฐา-หฺ	+อ	= ปติฐฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งมั่น [<i>ศ. ปติฐฐาย</i>] (<i>ณฺจ ปติฐฐาโก อ ปติฐฐา</i>)	
อธิ-ฐา-หฺ	+อ	= อธิฐฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งมั่น, อธิษฐาน [<i>วัต. อธิฐฐาติ อธิฐฐีติ (แปลง อ เป็น เอ) ศ. อธิฐฐาย (ญ อธิฐฐาน)</i>	
สํ-ฐา-หฺ	+อ	= สณฺฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งด้วยดี, ยืนนั้งอยู่, ยืนดี (<i>ไม่ล้ม</i>) [<i>ศ. สณฺฐาตุ]</i> <i>ญ สณฺฐานํ</i> การดำรงอยู่ ทรวตฺทง	
ฐรูป	ถป +ณณ	= ฐรูป	ถป ตั้ง(ไว้), วาง, เก็บ <i>สภม.</i> [<i>วัต. ฐรูปาเปติ เทต. (ไม่วุทธิ)</i>	
อุ-ฐรูป	+ณณ	= อุปฐฐรูป	เข้าไปตั้ง, บำรุง, อุปฐฐาก <i>สภม.</i> [<i>วัต. อุปฐฐรูปเตติ ศ. อุปฐฐรูปเตวา</i>]	
ป-ฐรูป	+ณณ	= ปฐฐรูป	เริ่มตั้ง, ตั้งก่อน	
อา-ธา	+อ เอ	= อาเท	อาทท ยกขึ้น, ตั้งขึ้น [<i>ศ. อาหิโต</i>]	
สํ-อา-ธา	+อ เอ	= สมาเท	สมาทท ยกขึ้น, ตั้งขึ้น, ตั้งมั่น, มั่นคง [<i>ศ. สมาทีโต #สฐสมาทีโต (อิ สมาริ)</i>	
ป-นิ-ธา	+อ	= ปณิทธ	ตั้งมั่น, มั่นคง [<i>ศ. ปณิทธิโต ศ. ปณิธาย #อุปนิธาย</i>]	
นิ-ธา	+อ เอ	= นิธ	นิทท มอบให้, ผากไว้, ฝัง, ตั้ง [<i>ศ. นิหิโต</i>] (<i>อิ นิธิ #สนนิธิ ญ ธาตุนิธาน)</i>	

เดิน ไป-มา ถึง

กม	+อ	= กม	ก้าวไป, เดินไป [<i>วัต. #อภิกกมตติ</i>]
กม	+อ	= จงกม	(<i>พหฺมาว</i>) จงกรม, ก้าวไป, เดินไป (<i>กม>กม>กม>กํม>จํกม>จงกม</i>) (<i>อ จงกโม ญ จงกมน</i>)
อุ-สํ-กม	+อ	= อุสํกม	อุปสงกม เข้าไปหา-พบ-ใกล้
ปฏิ-กม	+อ	= ปฏิกกม	ก้าวกลับ, กลับ [<i>ศ. ปฏิกกนโต</i>]
นิ-วตตุ	+อ	= นิวตต	กลับ [<i>ศ. นิวตโต</i>]
อิ	+อ	= เอิ	ไป, ถึง, เป็นไป, บรรลุ, ฐึ [<i>ศ. อิโต</i>] (<i>ณฺจ สหายโก (สห-อิ-) อ สมปราโย (สํ-ปร-)</i>)
อา-อิ	+อ	= เอ	มา [<i>ปัญ. เอหิ เอจ (ติ อิติ)</i>]
ป-อิ	+อ	=	ละไป, ตาย [<i>ศ. เปโต ศ. เปจจ</i>]
ปร-อิ	+อ	= ปร	ไปในเบื้องหน้า, ไปข้างหน้า [<i>ศ. ปรโต (ญ ปรายโน)</i>]
วิ-อิ	+อ	=	ไปปราศ, ปราศจาก [<i>ศ. วิโต วิโต</i>]
อติ-อิ	+อ	= อจเจ-เจย	เป็นไปล่วง, ล่วงไป, ก้าวล่วง [<i>ศ. อตีโต</i> <i>ศ. อติจจ (อ อจโย)</i>]
อป-อิ	+อ	= อเป	หลีกเลี่ยง, พ้นไป, ไปปราศ [<i>ปัญ. อเปหิ ต. อเปโต</i>]
อุ-อิ	+อ	= อุเป	เข้าถึง [<i>ศ. อุเปโต</i>]
อภิ-สํ-อิ	+อ	= อภิสเม	ถึงพร้อมยิ่ง, บรรลุ, ได้รับ [<i>ศ. อภิสมเจจ (อ อภิสมโย)</i>]
สํ-อิ	+อ	= สเม	ถึงพร้อม, พิจารณา; สม, เข้ากัน [<i>ศ. สมเจจ</i>]
ปฏิ-อิ	+อ	=	อาศัย [<i>ศ. ปฏิจจ</i>]
อว-อิ	+อ	=	ลงไป, หยั่งลง [<i>ศ. อเวจจ</i>]
อน-อิ	+อ	= อนเว	อาศัย, เป็นไปตาม [<i>ศ. อนเวย</i>]
อน-พนธ	+อ	= อนุพนธ	ตาม, ติดตาม
ยา	+อ ย	= ยา	ยาย ไป, เป็นไป; ถึง, บรรลุ (<i>อ โยโย ญ ยาน</i>)
เอธ	+อ	= เอธ	หยั่งลง, ถึง, เจริญ, ได้, ประสบ
คม	+อ	= คม	คจจ ไป (สู่) <i>อภม.</i> , ถึง (ซึ่ง) <i>สภม.</i> [<i>วัต. คมตติ</i> <i>คเมตติ คจจเร; คมียตติ คมียตติ คมมตติ คมมเต คจจยิตติ คจจยิตเต กัม.</i> <i>หิย. คม อคา คมา อคมา อคจฺจมา อັช. อคณณิ (เฉพาะ อັช.) อคมาสิ อคมฺสฺส อ</i> <i>คมาสุ</i> <i>อคมฺหา อคมฺมหา คมิมฺหา คมิมฺหา กาล. คจจิสฺส อคจจิสฺสา; อันต. คจจ</i> <i>ตฺท. คนตทโพ เท. คโต ศ. คนตวา ตฺ. คนตฺ</i> <i>(ภวิ อฺรโต ภูชโค ตฺรโค วิหโค นโค ณิ ปารคามิ ทุกฺขนิโรธคามินี</i>

ตุ คมิตา คนตา ฐู ปารคู อนตคู อทฺธคู ญญ คมโม อ สงคโม
ณ คามโ มาตคาโม ติ คติ ทคคติ สุตติ ญ คมนํ อุกคมนํ ปจฺจुकคมนํ
สุริยตถจคคมนโน สุริยคคมนโน อรฺณคคมนํ อิก คมิโก)

อา-ค	+อ	= อาคจจ	มา, กลับมา [<i>ปัญ. (กาล) อาคเมหิ เทต. (ไม่วุทธิ)</i> <i>หิย. อจจคมา อ-อา-ค (อา>อิ-ย-ช>จ ช้อน จ) ศ. อาคมม</i> และเป็นกิริยาวิเสสนะ แปลว่า เพราะอาศัย] (<i>ญ อาคมน</i>)
อติ-ค	+อ	= (เป็น)ไปล่วง	[<i>หิย. อจจคา ติ>ตย>จจ #อุปจจคา</i>]
อธิ-ค	+อ	= อธิคจจ	บรรลุ, ตรัสรู้, ถึงพบ, ได้, ประสบ, เรียบ [<i>วัต. อธิคเต (ลบ ม) หิย. อชฺมคมา (ลบ ม) อັช. อชฺมคมา (อิ ลบ ม) ต. อธิคโต</i>]
วิ-ค	+อ	= วิคจจ	ไปปราศ, ปราศจาก [<i>ศ. วิคโต</i>]
ปฏิ-อา-ค	+อ	= ปจจจากจจ	กลับมา [<i>อັช. ปจจจากมิ</i>]
อป-ค	+อ	= อปคจจ	หลีกเลี่ยง [<i>อັช. อปคณณิ</i>]
อุ-ค	+อ	= อุคจจ	เข้าไปใกล้, เข้าถึง [<i>ศ. อุคคณณ</i>]
สํ-อา-ค	+อ	= สมากจจ	มาพร้อมกัน, มารวมกัน, ประชุม [<i>ศ. สมากนตวา (อ สมากโม)</i>]
สํ-นิ-ปต	+อ	= สนนิปต	ประชุม
สํ-นิ-สท	+อ	= สนนีสท	ประชุม [<i>ศ. สนนินโน</i>]
ชฎ	+อ	= ชฎ	รวม, ประชุม
ปท	+ย	= ปชช	ไป, ถึง, บรรลุ, ต้อง [<i>ศ. ปตโต ศ. ปตวา ตฺ. ปตตุ]</i> (<i>อ ปโท ณ ปาโท ติ ปตติ ญ ปชชน</i>)
ปฏิ-ปท	+ย	= ปฏิปชช	ไป, เดินไป, ดำเนินไป, ปฏิบัติ, ประณินบัติ [<i>ศ. ปฏิปนโน (อ ปฏิปทา ติ ปฏิปตติ ญ ปฏิปชชน)</i>]
อา-ปท	+ย	= อาปชช	ถึง, ต้อง (<i>อาปติ, โทษ</i>) [<i>ศ. อาปนโน</i>] (<i>ติ อาปตติ #สมปาตติ ญ อาปชชน</i>)
ป-อป	+อุณ	= ปาปุณ	ถึง, บรรลุ, ได้รับ [<i>วัต. ปาเปติ เทต. อັช. ปาปุณิ</i> <i>#สมปาปุณิ ภวิส. ปาเปสสติ เทต. ต. ปตโต; ปาปิโต เทตฺกม. ศ. ปตวา ตฺ. ปตตุ]</i>
จร	+อ	= จร	เที่ยวไป [<i>อັช. อจริ อจาริ (ณฺจ วนจโร</i> <i>วนจโร ปริจารโก-ริกา อ โคจโร เอกจโร อนตฺถิกจโร ณ วิกฺขจโร ญ จรณ)</i>]
ธาว	+อ	= ธาว	วิ่ง [<i>วัต. #อุปธาวติ สนธาวติ อธิธาวติ</i>]
ช	+อ	= ชว	ไปเร็ว, วิ่งไป (<i>ณ สิมชโว</i>)
ป-ชท	+อ	= ปกฺชท	วิ่งไป, แล่นไป, ไหลไป [<i>ศ. ปกฺชทโต</i>]
สร	+อ	= สร	แล่นไป [<i>วัต. #สสรติ (ณ สสรโร)</i>]
อว-สร	+อ	= อวสร	เที่ยวไป; มาถึง; พัก, อาศัย; ประชุมลง, รวมลง

[*อักษ. อวสริ สนธิกับ ต์ เป็น ตทวสริ/ตทวสริสุ เสมอ*]

ปลาย +๐ = ปลาย หนีไป [ต. ปลาโต; ปลาปีโต เหตุกัม.]

ต. ปลาเปตวา เหตุ. (ไม่ทุกข์)

ป-อิ +๐ = ปาย หนีไป, หลีกไป [*อักษ. ปายิ ปายาสี*]

เข้า ออก

ป-วิส +๐ = ปวิส เข้าไป [*วัต. เปเวเสติ เหตุ. อักษ. ปาวิลิ*]

ป-อา-อ-วิส ได้เข้าไปแล้ว ต. ปวิฐฐุ ต. ปวิสส; เปเวเสตวา เหตุ.]

นิ-วิส +๐ = นวิส ตั้งลง, มุ่งหมาย?; เข้าไปอยู่

[*สัท. นิเวสเย เหตุ. ย อาคม ต. นิวิฐฐุ (ยุ นิเวสน)*]

นิ-กม +๐ = นิกขม ออกไป [*อนต. นิกขมนโต ต. นิกขมนโต*

ต. นิกขมนม] (*ณ เนกขมนม ยุ นิกขมน*)

ป-กม +๐ = ปกกม หลีกไป, เดินออก; ก้าวไปข้างหน้า,

ตะเกียกตะกาย [*อักษ. ปกกมิ ปกกามิ อนต. ปกกมนโต ต. ปกกนโต*]

(*ยุ ปกกมน*)

นั่ง นอน

นิ-สท +๐ = นิสัท นั่ง [ต. นิสินโน ต. นิสชช] (*ณฺฐุ นิสัทโก*

ณฺย นิสชชา ยุ นิสัทน)

ส-นิ-สท +๐ = สนนิสัท นั่งสงบ ไม่เคঁคคะนอง [ต. สนนิสินโน]

อุ-ป-นิ-สท +๐ = อุปนิสัท นั่งใกล้ [ต. อุปนิสินโน]

อาส +๐ = อาส อจฺจน นั่ง, พัก, อยู่; เข้าไป; หวัง [*วัต. อจฺจาเปติ*

อจฺจาปยติ เหตุ. อาณ. อาสินโน (ยุ อาสน)]

อุ-ป-อาส +๐ = อุปาส นั่งใกล้ (*ณฺฐุ อุปาสโก*)

ปฺริ-ย-อุ-ป-อาส +๐ = ปฺยิรฺอุปาส นั่งใกล้

ลี +๐ = เส สย นอน [ต. สยิตวา อาณ. สยาโน]

(*ณฺมิ มณฺจลาเย สมฺปฺริวตฺตลาเย อ อนฺุสโย ยุ สยนฺ เสน*)

นิ-ลี +๐ = อาศัย [ต. นิสฺสิโต อาศัยแล้ว (ซึ่ง) ต. นิสฺสาย]

(*อ นิสฺสโย #อาสโย*)

อว-ลี +๐ = อวสฺสย อาศัย, เนีงอยู่ (*อ อวสฺสโย*)

นิ-ปท +๐ = นิปชช นอน, หมอบ [ต. นิปฺนโน] (*ณฺย นิปชชา*)

หลับ ตื่น

สุป +๐ = สุป หลับ [ต. สุตโต] (*ยุ สุปินฺ สุปน*)

นิ-ทา +๐ = นิททาย หลับ (*ตฺ นิททายิตา ยุ นิททายนฺ อ นิททา*)

นิททา ศัพท์ +อาย = นิททาย หลับ, ประพฤติหลับ (*บาลีไวยากรณ์*)

ป-พุธ +๐ = ปพฺพชฺม ตื่น [ต. ปพฺพุธโร] (*ตฺ ปโพธธา เหตุ.*)

ชาคร +๐ = ชาครโร ตื่น (*อ ชาครโร*)

ชคค +๐ = ชคค ตื่น

วิซี +๐ ย = วิช เวช วิชช สลด, ส่วงเวช; ก้าว; ห้วนไหว (*ณ #ล่วโค*

ธมฺมล่วโค)

ต็ม กิน

ปา +๐ = ปา ปิว ต็ม; รักษา; บริโภค; ให้เต็ม; ถึง [*วัต. ปายติ เหตุ.*

ต. ปีโต ต. ปีตวา; ปายตวา เหตุ. ตฺ. ปาตุํ ปีตุํ] (*ณฺมิ มชชปายี ณปายี*

ณฺฐุ ปายโก ชีรปโก อ ปาทโป กจฺจโป ณฺย เปยฺย ณ โคโป ตี ปีติ ปีติ

ยุ ปาน)

ปา +ส = ปิวาส (*เทภากะ*) ปรารถนาจะเต็ม, อยากเต็ม, กระหายน้ำ

(*ปา>ปาปา>ปีปา>ปิวา*) [ต. ปีปาลีโต] (*อ ปีปาลา*)

ภุช +๐ = ภุณช (คน) กิน, บริโภค [*ภวิส. โภกชติ*

อนฺย. โภชนนฺย ต. ภุชโต ต. ภุชวา] (*ณฺมิ โภคิ กามโภคิ ณฺฐุ คามโภชโก*

ณฺย โภคโค ณ โภโค ปาฐโกโค ตี ภุชติ ยุ โภชนํ ภุณชน)

ภุช +ช = พุภุช (*เทภากะ*) ปรารถนาจะกิน, อยากกิน, หิว

(*ภุช>ภุช>ภุช>พุภุช>พุภุ (แปลงเพราะ ช ปัง.)*)

ชส +ฉ = ชฺชจฺฉ (*เทภากะ*) ปรารถนาจะกิน, อยากกิน, หิว

(*ชส>ชชส>ชฺชจ>ฉชจ>ชฺชจ (แปลงเพราะ ฉ ปัง.)*) (*อ ชฺชจฉา*)

ชส +๐ = ชส กิน, บริโภค (*ณ ชาล*)

ภกช +๐ = ภกเช กิน (*อ ภกชา*)

อส +๐ = อส กิน (*ณ อาโล ปาตราโส สายมาโส*)

อท +๐ = อท กิน; รักษา [ต. อนฺนํ - ของกิน ข้าว ฯลฯ]

(*ณ วิฆาสาโท (วิฆาส-)*)

ปฺริ-ภุช +๐ = ปฺริภุณช บริโภค; กิน, ใช้สอย [ต. ปฺริภุชโต]

ปฺริ-ทร +๐ = ปฺริทร บริโภค-ใช้สอย เป็นประจำ, บริหาร, รักษา,

หลีกเลี้ยง (*ณ ปฺริทาโร*)

ทํส ทํส +๐ = ทํส ทํส กัด [ต. ทญฺฐุ ทญฺฐุ]

ขาท +๐ = ขาท (คน, สัตว์) กิน, เคี้ยวกิน, กัดกิน

[*อนฺย. ขาทนฺนโย (ณฺย ชชช)*]

เข +๐ = ขาย กิน, เคี้ยวกิน, กัดกิน; เป็นอยู่, ปรากฏ

อชฺ-โอ-ทร +๐ = อชฺโณทร กลืน

คล +๐ = คล กิน, กลืนกิน; หล่น; เคลื่อน

คิล +๐ = คิล กิน, กลืนกิน

ลฬ +๐ = ลฬ แลบลิ้น, เลี้ย

นิ-ลฬ +ณ? = นิลลาฬ เลี้ย, แลบลิ้น (ชิวํ นิลลาฬตฺวา)

ลิห+๐ = ลิห เลห เลี้ย; สบายใจ, เพลใจ [*วัต. #นิลเลหตี*

อักษ. #ปฺลิตฺติ อนฺย. เลหนฺย] ณฺย เลยฺย ณ เลหํ หตฺถนฺนิลเลหโก

ปตฺตโถฏฺฐนฺนิลเลหโก

หิว อิ่ม

ฉา +๐ = ฉา ฉห หิว, หิวข้าว, หิวน้ำ [ต. ฉาโต]

ติส +๐ = ติส อิ่ม, เอิบอิ่ม, ยินดี [ต. ติตฺโต]

ติป +๐ = ติปโป อิ่ม, เอิบอิ่ม [ต. ติตฺโต] (*ตี ติตฺตี*)

ตป +๐ ณ ณฺย = ตปโป ตปโป-ปย อิ่ม, เอิบอิ่ม, พอใจ; แสดง

ตป +๐ ย ณ ณฺย = ตปโป ตปโป-ปย อิ่ม, เอิบอิ่ม; ร้อน, ร่ำร้อน, เผา

[*วัต. #สนตปฺปตี ต. ตตฺโต*] (*ณฺมิ อาตานิ อ อาตโป ณ อาตานิ อาตปโป*)

ทำ สร้าง

กร +๐ = กรโร ทำ [*วัต. กุพฺพตี กุรฺติ กุรฺเต ปญฺญ. กรสฺสุ*

สฺต. กรเ กรเถ การเย กุพฺพเพถ กุรฺพเพถ หีย. อกา อกมฺห อษ. กริ อกริ

อกาลิ อกฺสู อกตฺถ อกาลิ ภวิส. กาทฺตี กาทิตฺติ กาทามิ กาล. อกริสฺส]

[กรียติ กรียติ กรียเต กรียเต กรียยติ กรียยติ กรียยเต กรียยเต กัม.]

[*อนฺย. กรณฺนโย ตّف. กา-กตฺตพฺโธ อันต. กรโณโต กรฺ มาน. กุรฺมาโน อาณ. กราโน*

ต. กโต #อกโต (น-); การิโต เหตุกัม. ต. กตฺวา ตฺ. กาคฺ กตฺตี]

(*กุวิ อนตฺโก ภตฺติโก ณฺมิ พรหมจาริ ปุณฺณการิ ปมตฺตจาริ มาลาการิ*

สาตจจการิ ณฺฐุ การโก การิกา อนตฺถการโก ซาลการิกา

วตฺตปฏฺวิวตฺตการโก การาปโก ตฺ กตฺตา ช ทฺกฺกร อิลฺกกร ณฺย การโย

อ หิตฺกกร เวยฺยาวจฺจกร ที่ปงฺกร ณ การโร กมฺมการโร กุมฺภการโร

มาลาการโร มณฺนิการโร สุวณฺณการโร อุตฺการโร อุปการโร สงฺขารโร อภิสงฺขารโร

ปฺริทฺวารโร ปุเรทฺวารโร ตี วิกิตฺติ ยุ กรณฺม การณฺม การานํ กรณฺมิ)

กร + ยิริ = กยิริ ทำ [วัต. กยิริตี สัต. กยิรา เอยย>อา กยิราถ เถถ>อาถ]
 วิ-อา-กร + โอ = พยากโร ทำให้แจ่ม, พยากรณ์ [ต. พยากโร] (ยุ วุยากรณ์)
 อาวิ-กร + โอ = อาวิกโร ทำให้แจ่ม [ต. อาวิกตวา #สจจิกตวา]
 มาป + ฌณฺย = มาเป-ปย สร้าง, ก่อสร้าง, เณรมิต [#วัต. อติมาเปติ] (เป็น เทตฺขัง)

ประพฤติ

จร + อ = จร ประพฤติ [#วัต. อาจจติ ต. สฺจจิมโณ อาจจิมโณ]
 (ฌย จริยา ฌมฺจริยา อาจจิริโย)
 อธิ-อา-จร + อ = อชฺฌมาจร ประพฤติผิด, ล่วงเกิน, ละเมิด
 อติ-กม + อ เอ = อติกกม-กเม ก้าวล่วง, ล่วงละเมิด, ล่วงเกิน, เดินผ่าน
 [ต. อติกกนโต] (อ อติกกโม #วิติกกโม)
 จิร ศัพท์ + อาย = จิราย ประพฤติซ้ำ, ซักซ้ำ
 ฐม ศัพท์ + อาย = ฐมาย ประพฤติ (ให้เข้ม) เพียงตั้งควัน, ทำตนตั้งควัน
 ปพฺพต ศัพท์ + อาย = ปพฺพตตาย ประพฤติ(ให้เข้ม)เพียงตั้งภูเขา, ทำตนตั้งภูเขา
 สมฺมท ศัพท์ + อาย = สมฺมทตาย ประพฤติ(ให้เข้ม)เพียงตั้งสมุทร, ทำตนตั้งทะเล
 จิจฺจิกฺก ศัพท์ + อาย = จิจฺจิกฺกาย ประพฤติเสียงตั้งจิตๆ, ทำเสียงจิตๆ
 ปุตฺต ศัพท์ + อยิ = ปุตฺตย ประพฤติ (ให้เข้ม) เพียงตั้งบุตร, ทำตัวเหมือนลูก

พูด บอก กล่าว

อา-จิกฺข + อ = อาจิกฺข บอก, กล่าว, แสดง
 กถ + ฌณฺย = กถ-ถย กล่าว, แสดง, ชี้แจง, แต่ง [วัต. กถาเปติ เทตฺ. (ไม่ทอ)
 อัช. กถลลิก กถลลํ กถยิ กถยีสฺ] (อ กถา อตถกถา อฏฺฐกถา ยุ กถน)
 สห-กถ + ฌณฺย = สากจฺเจ-ฉย (สห>สา; ถ>จฺจ) เจรจากัน, สนทนากัน,
 สากัจฉา (อ สากจฺฉา)
 อท พฺรฺ + อ = พฺรฺ บอก, กล่าว [ปโร. อาท อาทฺ อทฺ อัช. อาทฺสู]
 วจ + อ = วจ บอก, กล่าว, แสดง [วัต. วุจจติ วุจจเร
 #ปวุจจเร (=วุจจนติ ใช้ในคาถา)] กัม. ทิย. อวจ อโวจ อวจ อัช. อโวจฺ
 อว-อโวจฺจต อโวจฺจมา ภาวิส. วุจจติ มาน. วุจจมานโน กัม. ต. วุตโต]
 (ณิ ฌรฺสวาวี ฌนฺ วาจโก ตฺ วุตตา ข พุพฺพโจ สุวโจ ฌนฺ วากฺยํ อติวากฺยํ
 วุชฺชํ อ วโจ วจํ วจีสฺ วจีสฺ-เข้าสมาสแล้ว เอา อ เป็น อี ฌ วาจา ยุ วจน)
 วจ + ฌณฺย = วาเจ-จย บอก, กล่าว, แสดง

วท + อ เอ = วท เวท วชช วชเช บอก, กล่าว [ศัพท์. วตตพฺโพ ตฺ. วตฺวา
 ตฺ. วตฺตฺ] (ณิ ฌมฺมาวาที นิคคฺยหฺวาที มฺสาวาที ฌ วิวาโท อนุวาโท)
 ปฐ + อ = ปฐ บอก, กล่าว, แสดง
 ภาส + อ = ภาส บอก, กล่าว, แสดง [#อัช. อชฺฌณภาสิ อธิ-อ-ภาส]
 (ณิ สฺภาสิตภาสิ)
 ภณ + อ = ภณ บอก, กล่าว, แสดง (ณิ ฌมฺภณานิ ปิภณานิ พฺนุภณานิ)
 ภสฺส + ฌณฺย = ภสฺส-สย พูดคุย, บ่น, ต่ำ
 ขป ขปฺ + อ = ขป ขปฺ บอก, กล่าว, แสดง, กระซิบ
 อา-รฺจ + ฌณฺย = อาโรเจ-จย บอก, กล่าว [อัช. อาโรเจสิ อาโรเจสุ
 อาโรเจยิ อาโรเจยีสฺ]
 อติ-อา-วท + อ = อจฺจวาท กล่าวล่วงเกิน, พูดล่อลวง, พูดเกี้ยว,
 พูดยั่วชวน, ร้องเรียก
 ทิป + ฌณฺย = ทิป-ปย ประกาศ, แสดง (ยุ ทิปฺมา ทิปฺนํ การแสดง คำชี้แจง)
 ขา + ย = ขาย กล่าว, ประกาศ, แสดง, ชี้แจง (ยุ อพฺภกฺขาน)
 อา-ขา + อ = ออกฺขา กล่าว, บอก, แสดง, ชี้แจง [วัต. ออกฺขายติ กัม.]
 (ตฺ ออกฺขาทา)
 ปติ-ขา + อ = ปจฺจกฺขา บอกคืน [ตฺ. ปจฺจกฺขาย]
 ป-กาสุ + อ เอ = ปกาสุ ปกาเส ประกาศ, ปราบกฎ, แจ่มแจ้ง
 โอ-วท + อ = โอวาท โอวาท (ณ โอวาท)
 สาสฺ + อ = สาส สอน, อบรม (ฌย สิสฺโส ติ อนุสิสิฏฺฐิ ยุ สาสน)
 อนุ-สาสุ + อ = อนุสาสุ ตามสอน, พร่ำสอน [ต. อนุสิสิฏฺฐิ]
 (ณฺว อนุสาสุโก ยุ อนุสาสน)
 วิ-อา-ทฺร + อ = พฺยาทฺร พูด, เล่า
 ลป + อ = ลป พูด (ณ ลาโป)
 วิ-ลป + อ = วิลป พูดคร่ำครวญ
 อา-ลป + อ = อาลป ร้องเรียก (ยุ อาลปน)
 ป-ลป + อ = ปลป พูดเพื่อเจ้า
 สํ-ลป + อ = สลลป พูดเจรจาทัดต่อกัน (ณ สลลลาโป)
 อป-ลป + อ = อปลป พูดผิด
 อนุ-ลป + อ = อนุลป พูดมาก พูดเพื่อเจ้า
 อุ-ลป + อ = อุลลป พูดโอ้อวด

จฺท + ฌณฺย = โจเท-ทย โจทย, ทักท้วง, ตักเตือน
 มนฺต + ฌณฺย = มนฺเต-ตย ปรีक्षा, พูดอย่างลับๆ
 [อัช. มนฺเตสิ มนฺเตสุ มนฺตยิ มนฺตยีสฺ]
 สํ-อุ-อา-ท-จร + อ = สมฺมาจร ประพฤติด้วยดี, กล่าว, ร้องเรียก
 สร + อ = สร ออกเสียง
 ชฺฐ + อ ฌณฺย = ชฺฐ โสท โสเส-สย ออกเสียง, ป่าวร้อง, สรรเสริญ
 [ต. ชฺฐุโฐ #สงฺชฺฐุโฐ] (ณ โสโส นิคฺโสโส ปติโสโส ยุ โสสนํ โสสนา)
 นท + อ ฌณฺย = นท นาเท-ทย บั่นลือเสียง
 คชฺช + อ ฌณฺย = คชฺช คชฺเช-ชย ร้องคำราม, ออกเสียง

เรียก เชิญ นิมนต์

ป-กฺส + อ = ปกโกส เรียกมา [วัต. ปกโกสิตฺวา; ปกโกสาเปตฺวา เทตฺ.]
 นิ-มนฺต + ฌณฺย = นิมนเต-ตย เรียกมา, นิมนต์
 อา-มนฺต + ฌณฺย = อามนฺเต-ตย เรียกมา
 อธิ-อิส + อ = อชฺฌเมส เชื้อเชิญ, อารธนา
 อา-ราร + อ ย = อาราร อารชฺฌ เชื้อเชิญ, อารธนา; ยินดี

ลา อํลา

อา-ปฺจฺจ + อ = อาปฺจฺจ ถามโดยเอื้อเฟื้อ; ถามหา; บอกลา, อํลา;
 ขออนุญาต [ต. อาปฺจฺจ] (อ อาปฺจฺจ)
 อป-โลก + ฌณฺย = อปโลเก-กย มองดู; บอกลา, อํลา; ขออนุญาต;
 ประกาศให้ทราบ [ต. อปโลกิโต]

ชม ยกย่อง ต่ำ ช่ม

โถม + ฌณฺย = โถเม-มย ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ
 ฤ + อ นา = ถว ฤนา ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ (อ สนฺถโว ติ ฤติ)
 ป-สํส + อ = ปลสฺ ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ [ต. ปลสฺโต] (อ ปลสฺ)
 วณฺณ + ฌณฺย = วณฺเณ-ณย สรรเสริญ; ขยาย, ขยายความ, พรรณนา; ทำสี
 ขาวเป็นต้น; พยายาม; แสดง [#วัต. สํวณฺณตฺ] (อ วณฺณํ อวณฺณํ ยุ สํวณฺณนา)
 อา-กฺส + อ = อกโกส ต่ำ [อัช. อกโกจฺฉิ]
 ปริ-ภาส + อ = ปริภาส ต่ำ
 ชฺฐ + ฌณฺย = ชฺฐเส-สย ต่ำ, บริภาษ
 สป + อ ย = สป สปย สปฺป ต่ำ, สบถ, สาปแช่ง (ณ ลาโป)

ตชช	+๑	ณณ	=	ตชช	ตชเช-ชย	ดำ, ชู่, ช่มชู่, คุกคาม [<i>#วัต. สนตชชติ</i>]
นิ-คท	+๑	ณหา	=	นิคคท	นิคคณหา	ชู่, ช่มชู่, ลงโทษ [<i>ต. นิคคท</i>] (<i>ยุ นิคคณ</i>)
นिति	+๑		=	นินท	ติเตียน, นินทา (<i>อ นินทา</i>)	
ครท	+๑	ณณ	=	ครท	ครท-หย	ติเตียน, นินทา, เกลียด, ชัง (<i>ณย คารยโท</i>)

โกรธ รัก ชอบ เกลียด รังเกียจ อาย

กฐ	+ย	=	กฐณ	โกรธ, เคือง [<i>ต. กฐโร</i>] (<i>ณ โกรธ</i> <i>ยุ โกรธโน</i> <i>อกุโรธโน</i>)		
รุจ	+ย	ณณ	=	รุจจ	โรเจ-จย	ชอบ, ยินดี [<i>ต. รุจโร</i>] (<i>ณ รัมมรุจ</i>)
ปีย	+๑	=	ปีย	รัก (<i>อ ปีย</i>)		

กุกุกจจ ศัพท์ +อาย = กุกุกจจาย เกลียด, รังเกียจ, ประพดริรังเกียจ
 คุป+ณ = **ชิจุจจ** (*พทมา*) เกลียด, รังเกียจ (*คุป>คุป>คคฺป>คคฺป>ชิจุ>ชิจุจ*
(แปลเพราะ ๑ ปจ.))

ลชชี	+๑	=	ลชช	อาย, ละอาย (<i>อ ลชชา</i>)
ทเร	+๑	=	ทราย	(<i>เอ>อาย</i>) อาย, ละอาย [<i>มาน. ทรายมาโน</i>]

ร้อง ร้องไห้ หัวเราะ ร่าเริง ยินดี

รุ	+๑	=	รว โร	ร้อง [<i>#วัต. วิวรติ</i>] (<i>ณ รโว</i>)		
รุท	+๑	=	รุท โรท	ร้องไห้ หลั่งน้ำตา [<i>ต. รุณโน รุณณการ~#อช. ปโรท</i>]		
เทว	+๑	=	เทว	ร้องไห้, คร่ำครวญ; เล่น [<i>#วัต. ปรีเทวติ</i>]		
กทิก กนท	+๑	ณณ	=	กนท	กนท-ทย	ร้องไห้, คร่ำครวญ; ร้องเรียก; รุ่่นาย [<i>#วัต. ปกุกนทติ</i>]

เค	+๑	=	คาย	ออกเสียง, ชักกล่อม, ร้องเพลง [<i>ต. คโร</i>]
ส-เค	+๑	=	สงคาย	ชำระ, สะสาง; รวบรวม, จัดสรร, ร้อยกรอง; ชักซ้อม; สวดพร้อมกัน [<i>วัต. สงคายติ ต. สงคโร</i>] (<i>ติ สงคโร</i>) <i>ส-ค-ยุ สงคายน</i> <i>เอ>อาย</i>)

ทส	+๑	=	ทส	หัวเราะ, ร่าเริง [<i>ต. ทสโร</i> <i>#ปทสโร</i>] (<i>ณ รุ สมปทสโร</i> <i>ณ หาโร</i> <i>ปรีหาโร</i>)
----	----	---	----	--

ชคช	+๑	=	ชคช	หัวเราะ, ร่าเริง
รม	+๑	=	รม	ยินดี [<i>อนีย. รมณีย ต. รโต</i>] (<i>#ต. อภิรมม</i>) <i>(กวิ กุณชโร (กุณช-) อมนโร</i> <i>ณ อาราม</i> <i>ติ รติ</i> <i>ยุ อารมณ</i>)

มท	+๑	=	โมท	ยินดี [<i>#วัต. ปโมทติ</i>]
----	----	---	-----	-------------------------------

นนท	+๑	=	นนท	ยินดี, อิ่มใจ [<i>#วัต. อภินนทติ</i>] (<i>อ อานนโท</i> <i>อ นนท</i> <i>ยุ นนท</i>)
ตุส	+ย	=	ตุส	ยินดี, เอิบอิ่ม [<i>ต. ตุสโร</i>] (<i>ณ สนโตโส</i> <i>ติ สนตตุส</i>)
สาท	+๑	=	สาท	ยินดี, สบายใจ, เฟลใจ [<i>#วัต. อสสาทติ</i>] (<i>ณ สาท</i> , <i>อสสาท</i> <i>ณ สาท</i> <i>หวน อร่อยเพราะ</i>)

ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ

ฉนท	+ณณ	=	ฉนท	ฉนท-ย	ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ, พอใจ	
กมุ	+๑	ณณ	=	กาม	กาม-มย	ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ (<i>ณ รัมมกาม</i> <i>หิตกาม</i> <i>ติ นิกนติ</i>)

ปตถ	+ณณ	=	ปตถ-ถย	ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ, ขอ, มุ่งหวัง [<i>มาน. ปตถยมาโน อาน. ปตถยาโน</i>] (<i>ยุ ปตถนา</i>)
อิสุ อิจฉ	+๑	=	อิจฉ	ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ [<i>ปัญ. #อติฉฉ ปรารถนาแล้ว, โปรด(สัตว์)ข้างหน้า ต. อิจโร</i>] (<i>ณย อิจฉ</i> <i>อ อปิจฉ</i>)

อาสาส	+๑	=	อาสาส	อาสิส	อาสิส	หวัง, ปรารถนา
อาสิสิ	+๑	=	อาสิส	หวัง, ปรารถนา		
ปฏี-อาสิสิ	+๑	=	ปจจาสิส	หวังเฉพาะ, ปรารถนาเฉพาะ		
กขิ กงข	+๑	=	กงข	หวัง, ปรารถนา, สงสัย, ... (<i>ณย ปาฏิกงข</i>)		

ป-วร	+ณณ	=	ปวาเร-รย	ปรารถนา, ออยากได้; ปวารณา <i>กต-เหตุ.</i>			
ปีท	+ณณ	=	ปีท-หย	ปรารถนา; กระหิ้ม? (<i>คริมใจ, ภูมิใจ, อิ่มใจ</i>)			
ลุก	+ย	=	ลุก	โลภ, ละโมภ, หนัก, ออยาก [<i>#วัต. โลกพทติ</i>] (<i>ณ โลโก</i>)			
รลช รนช	+๑	ย	=	รช	รลช	รชช	กำหนด, ย่อม [<i>ต. รตโต</i> <i>#วริตโต</i> <i>เพื่อหน่าย คลายกำหนด</i>] (<i>ณ ราโค</i> <i>รุงโค</i> <i>#วริโค</i>)

ส-อา-รลช	+ย	=	สารชช	กำหนดนึก, ย่อม [<i>ต. สารตโต</i>]
นิ-วิท	+๑	=	นิพพินท	เพื่อหน่าย [<i>ต. นิพพินโน</i> <i>นิพพินโน</i>]

คิด รู้ ระลึก นึก จำ พิจารณา สงสัย

จินต	+ณณ	=	จินเต-ตย	คิด, รู้, นึก [<i>อช. จินตสิ จินตสุ จินตยิ จินตยิส</i>] (<i>ยุ จินต</i>)			
ตก	+ณณ	=	ตกเก-กย	ตรึก (<i>ณ รัมมตกโก</i>)			
สร	+๑	=	สร	ระลึก, นึก; แล่นไป [<i>อนีย. สรณีย ต. สโต</i>] (<i>ตุ สริตา; สาเรตา เหตุ. ณ วิปปฏิสโร</i> <i>ติ สติ</i> <i>ยุ สรม</i>)			
ธา ธร	+๑	ณณ	=	ธ	ธาเร-รย	ทธา	(<i>พทมา</i>) ทรงไว้, ทรงจำ; รองรับ (<i>ตุ ธาตุ ธาตา</i> <i>ณย</i> <i>#มารเธย</i> <i>อ วิชชาโร</i> <i>วินยโร</i> <i>ธมมโร</i> <i>กาสาธโร</i>)

ติปิฏกโร	ชุตินโร	ปัสสูลโร	อิทธิมย	ปตตจิวรโร	อุตตมรูปธรา	(<i>อติ</i>)
อิ อูทธิ	(<i>อุทก-</i>)	ยุ	สโมธาน	(<i>ส-โอ-</i>)	ธรม	
ณ	+๑	=	ณ	ณาย	(<i>เอ>อาย</i>)	เพ่ง, เพ่งด้วยใจ, พิจารณา, คิด; เฝ้า, ไหม้ เรำร้อน, สว่าง [<i>ต. ฌายิตวา</i>] (<i>อ อภิขณา</i> <i>ยุ ฌาน</i>)
อุ-ณ	+๑	=	อุชฌาย	(<i>เอ>อาย</i>)	เพ่งโทษ, ยกโทษ(ของผู้ขึ้นพูด, ติเตียน, โพนทะนา	
วิ-ณ	+๑	=	วิชฌาย	(<i>เอ>อาย</i>)	(<i>ไพ</i>)	ดับ
ญา	+นา	=	ชานา	รู้ [<i>สัด. ชณญา</i> <i>ภวิส. ชานิสสติ</i> <i>ณิสสติ</i> <i>อ้นต. ชาน</i> <i>ตัพ. ฌาตพโพ</i> <i>ชานิตพโพ</i> <i>ต. ญาโต</i> <i>ต. ญตวา</i> <i>ชานิตวา</i> <i>ชานีย</i> <i>ชานิตวา</i> (<i>นา>ย</i>) <i>ตเว. ญาตเว</i> <i>ศุ. ญาตุ</i> <i>ชานิตุ</i>] (<i>ณ รุ</i> <i>ชานนโก</i> <i>#ภลชชชานนโก</i> <i>ต. ญาตา</i> <i>รุ รัมมณญ</i> <i>มตตณญ</i> <i>สพพณญ</i> <i>วรณญ</i> <i>วทณญ</i> <i>คตณญ</i> <i>รตตณญ</i> <i>ณย</i> <i>ณเยโย</i> <i>ยุ ญาณ</i> <i>#หุชชาน</i> <i>ตยย</i> <i>ญาตยย</i>)		
วิ-ญา	+นา	=	วิชานา	รู้แจ้ง, รู้พิเศษ [<i>ต. วิชานิตวา</i>] (<i>รุ</i> <i>วิณญ</i> <i>ณย</i> <i>วิณญเยโย</i> <i>#สุวิณญเยโย</i> <i>อ สณญา</i> <i>ติ วิณญตติ</i> <i>ยุ วิณญณ</i> <i>วิณญาปน</i> <i>วิชานน</i>)		
ส-ญา	+นา	=	สณชานา	รู้พร้อม, รู้จัก, จำได้ [<i>ต. สณชานิตวา</i>] (<i>อ สณญา</i> <i>ยุ สณญาณ</i> <i>สณชานน</i>)		
ป-ญา	+นา	=	ปณญาย	(<i>นา>ย</i>)	รู้, ปรากฏ [<i>วัต. ปณญยติ</i> <i>ปณญายติ</i> <i>อช. ปณญายิ</i> <i>ต. ปณญาโต</i>] (<i>อ ปณญา</i> <i>ยุ ปชานน</i>)	
อน-ญา	+นา	=	อนุชานา	อนุญาต [<i>ต. อนุณญาโต</i>]		
อา-ญา	+๑	=	อณญา	รู้ทั่วถึง, บรรลุ, ตรัสรู้ [<i>วัต. อาณาเปติ</i> <i>เหตุ. 'ให้รู้ทั่ว'</i> <i>สัง, บังคับ</i> <i>อช. อณญาลิ</i> <i>ต. อาณตโต</i> <i>ต. อณญาโย</i>] (<i>ต. ญาตา</i> <i>อณญาตา</i> <i>อ อณญ</i>)		
มน	+ย	=	มณญ	รู้, เข้าใจ, สำคัญ, คิด		
อติ-มน	+ย	=	อติมณญ	ดูถูก, ดูหมิ่น		
มน	+โอ	=	มโน	รู้, รู้จัก, บรรลุ, ตรัสรู้ (<i>ติ มติ</i> <i>สารมติ</i>)		
ส-มน	+โอ	=	สมมโน?	รู้พร้อม ... [<i>ต. สมมโต</i>] (<i>ติ สมมติ</i>)		
วิท	+๑	=	วิท	รู้, รู้แจ้ง [<i>ตัพ. เวทิตพโพ</i> <i>#วัต. ปฏินิเวเทติ</i> <i>เหตุ.</i>] (<i>ณ</i> <i>กตเวท</i> <i>รุ</i> <i>โลกวิห</i> <i>สพพวิห</i> <i>ณย</i> <i>วิชชา</i> <i>ยุ</i> <i>เวทนา</i>)		
พุธ	+ย	=	พุชฌ	รู้, ตรัสรู้, ตื่น [<i>ต. พุทโ</i> <i>อาน. #อภิสมพุทธาโน</i>] (<i>ต. พุชฌิตา</i> <i>ช</i> <i>ทุรณุโพ</i> <i>อิ</i> <i>โพธิ</i> <i>ติ</i> <i>พุทธิ</i> <i>ยุ</i> <i>พุชฌน</i>)		
มน	+นา	=	มนา	รู้, ตรัสรู้, นั่งอยู่ (<i>อ</i> <i>มน</i> <i>อิ</i> <i>มน</i>)		

อุป-ธรร + ฌณย = อุปธรร-ธรร	ใคร่ครวญ, พิจารณา
อา-วช + ฌณย = อาวชช อาวชช-ชช	ใคร่ครวญ, พิจารณา
มาน + ส = วิ-วิมฺส (<i>เทวภาวะ</i>)	ไตร่ตรอง, ทดลอง, พิจารณา, ใต้สวน (<i>มาน>มาน>มามาน>มีมาน>วิมาน>วิมฺ (แปลงเพราะ ส บัง.)</i>)
นิ-สม + ฌณย = นิสาม-มย	ใคร่ครวญ, พิจารณา, แลดู, ฟัง [<i>ดู. นิสम्म</i>]
ลํ-อส + ฌ = สมมส (<i>ลํ>สมมา>สมม</i>)	พิจารณาด้วยดี, พิจารณาโดยชอบ
ปฏิ-ลํ-ชา + ย =	พิจารณา [<i>ดู. ปฏิลํชา ปฏิสงขา ปฏิสงขาย</i>]
อนุ-วิท + ฌ =	พิจารณา [<i>ดู. อนุวิจจ</i>]
กขิ กงข + ฌ = กงข	สงสัย, หวัง, พรารถนา, ... [<i>ฌณย. ปาฎิกงโข</i>]
สกี + ฌ = สงก	สงสัย; กลัว, สะดุ้ง; ไป, ถึง, บรรลุ
ลํ-ลี + ฌ = ลํสย	สงสัย

หลง ลิม

มุท + ย = มุยท	หลง [<i>ดู. มุทโท มุทโท</i>] (<i>ฌ โมโท</i>)
มุส + ย = มุสส	ลิม [<i>ดู. มุสสุ ฌวัต. บมฺสสตี ต. บมฺมฺสสุ</i>]
มท + ย = มชช	เฆา, ประมาท, เลินเล่อ [<i>ฌต. บมตโต ฌ. บมชช</i>] (<i>ฌณย มชช ฌ ปมาโท</i>)
มุจจ + ฌ = มุจจ	หลง, เป็นลม, สลบ, แน่เนิ่ง
ลุก + ฌ = ลุก โลก	หลง [<i>ฌวัต. ปโลภาตี เท. 'ให้หลง' แปลเป็นกัตฺ. 'ทำตกลง'</i>]

ถาม ฟัง ได้ยิน เขียน

ปุจจ + ฌ = ปุจจ	ถาม [<i>ดู. ปุจฺจ</i>] (<i>อ ปุจจ ฌ ปุจจณน</i>)
ปฬห + ฌ = ปฬห	ถาม [<i>ฌวัต. ปรปฬหตี</i>]
สุ + ฌณณ = สุโณ สฺสนา ฟัง, ได้ยิน	[<i>วัต. สฺสนาตี สฺสนม; สฺสยตี สฺสตี กัม. สวาตี เท. อช. อสฺสตี อสฺสตี ฌอนุสวาตี เท.; อสฺสตีตถ;</i> <i>อสฺสตี อสฺสตีมหา ตวนต. สฺสวา ต. สฺสตี; สวาตี สวาตีโต เทกัม.</i> <i>ดู. สฺสวา ตฺ. สฺสตี</i>] (<i>ฌ ฌมฺสฺสวารี ฌนุ สวาโก สวาโก ตฺ สฺสวา ตี สฺสตี ฌ สฺสน ฌมฺสฺสวณน</i>)
ปฏิ-สุ + ฌ = ปฏิสุณา	ฟังตอบ, ตอบรับ, รับฟัง, รับคำ, รับรอง [<i>วัต. ปจจสฺสนาตี อช. ปจจสฺสตี ต. ปฏิสฺสตี ฌ. ปฏิสฺสนิตฺวา</i>]
สุ + ส = สฺสสฺส	ปรารถนาจะฟัง, อยากฟัง
อว-ธ + ฌ = โอทท	ฟัง [<i>วัต. (สตี) โอททตี ต. โอทฺโต</i>]
วิ-สท + ฌ = วิสท	รับคำ

ลิข + ฌ = ลิช	เขียน; ทำให้บาง (กลิ้ง, ขัด, ขูด)
คนถ + ฌณย = คนถ-ถย	แต่ง, เรียบเรียง, ร้อยกรอง
รจ + ฌณย = รจ-จย	ทำ, จัดแจง, แต่ง, เรียบเรียง, รจนา
คน + ฌณย = คน-ณย	นับ, คำนวณ
ลูป + ย = ลูป	ลบ, ลบออก, ไม่เห็น, ไม่ปรากฏ [<i>ดู. ลุตฺโต</i>]
มา + ฌ ย นา โอ = มา มาย มินา มิน	รัก, ทะนุถนอม; นับ, ชั่ง, เปรียบเทียบ [<i>ดู. นิมิตฺตี</i>] (<i>ดู มาตา อ ปฏิมมา ปติมา ฌ มตฺตา</i>)

ดู เห็น

โอ-โลก + ฌณย = โอโลก-กย	มองดู, เห็น
ทิส + ฌ = ทิสส	เห็น, ปรากฏ
ทิส + ฌ = ปสส	เห็น, ดู [<i>วัต. ทิสฺสตี กัม. สตี. ทกฺเขมฺ เอยฺยาม>เอมฺ</i> <i>ทีย. อททส อททส อช. อททสฺส อททสฺสมา (อททสฺสมา) ภวิส. ทกฺขตี</i> <i>อนีย. ทสฺสนีย ตฺพ. ทกฺกฺทพ เท. ทกฺกฺท: ฌ. ทิสฺวา ทิสฺวาน</i> <i>ตฺ. ทกฺกฺจฺ (ฌ ฌภยทสฺส ปรวชชานุปฺสตี ข ทททสฺ สทททสฺ สทสฺส</i> <i>ตี ทกฺกฺจฺ ฌ ทสฺสน อารี ฌภยทสฺสวารี สทพทสฺสวารี</i>)
อิกข + ฌ = อิกข	เห็น (<i>อ ฌอเปกฺขา</i>)
ปฏิ-ลํ-จ-อิกข + ฌ = ปฏิสณจิกข	เห็นพร้อมเฉพาะ, พิจารณาเห็น
อนตร-ธ + ฌ ย = อนตรธาย	ไม่เห็น, ไม่ปรากฏ, อันตรธานไป [<i>ดู. อนตรทตีโต</i>]
ลํ-อว-อิกข + ฌ = สมเวกข	พิจารณา [<i>วัต. ฌปจจเวกฺขตี (ปติ-วิ-อิกข)</i> <i>ดู. สมเวกฺขียน ฌปจจเวกฺขย</i>]

มิล + ฌณย = มิล มีเล-ลย	หลับตา [<i>ฌวัต. นิมิลตี</i>]
อุ-มิล + ฌ = อุ-มิล	เปิดตา, ลืมตา
มิล + ฌ = มิล	หลับตา [<i>ฌวัต. นิมิลตี นิมิลตี</i>]
อุ-มิล + ฌ = อุ-มิล	เปิดตา, ลืมตา
ป-สุ + ฌ = ปสว	ประสบ, พบ, เห็น

แสดง

ทิส+ฌณย = เทเส-สย	แสดง (นามธรรม), กล่าว, สวด [<i>ภวิส. เทเสสฺสตี</i>] (<i>ฌนุ เทลโก ฌมมเทสโก ฆตฺตฺเทลโก มคฺคฺทเทลโก ฌ เทสนา ฌมมเทสนา</i>)
ทิส+ฌณย = ทสเส-สย	แสดง (รูปธรรม) [<i>อช. ทสเสตี ทสเสสฺสฺ ทสสย ทสสยีสฺ ต. ทสฺสตีโต กัม.</i>]

อุ-ทิส + ฌณย = อุททิส อุทเทเส-สย	แสดงขึ้น
[<i>ปฏ. อุททิสฺตฺ ฌ. อุททิสฺตฺวา อุททิสฺย; อุททิสฺส 'เงาจง' ใช้เป็นกิริยาวิเศษณ์</i>]	
นิ-ทิส + ฌ ย = นิททิส นิททิส	ชี้แจง, แสดง, อธิบาย; อ้าง, อ้างถึง [<i>ดู. นิททิสฺสฺ นิททิสฺโต</i>] (<i>ฌ นิททิสฺ</i>)
อป-ทิส + ฌ ย = อปทิส อปทิสส	แสดงอ้าง, อ้าง, กล่าวอ้าง, ชี้แจง [<i>ดู. อปทิสฺตฺวา</i>] (<i>อ อปทิสฺ ฌ อปเทโส ฌ อปทิสฺ</i>)

ปรากฏ

วิ-สุ + ฌ = วิสฺสว	ปรากฏ, มีชื่อเสียง [<i>ดู. วิสฺสฺโต</i>]
ปาตฺ-ภู + ฌ = ปาตฺภว	ปรากฏ, มีปรากฏ, ปรากฏชัด [<i>อช. ปาตฺภว</i>]
ปาตฺ-ร-ท + ฌ = ปาตฺโร	ปรากฏ, มีปรากฏ, ปรากฏชัด [<i>อช. ปาตฺโร</i>]
ป-ญา + ฌ นา = ปณฺญา	(<i>นา>ย</i>) รู้, ปรากฏ [<i>วัต. ปณฺญยตี ปณฺญยตี</i> <i>อช. ปณฺญยตี ต. ปณฺญาโต</i>] (<i>อ ปณฺญา ฌ ปชานน</i>)

ศึกษา เรียน

ทม + ฌณย = ทม-มย	ทราบ, ฟัง [<i>ดู. ทนโต</i>] (<i>ฌนุ ทตฺถิมโก</i> <i>กฺลทมโก ฌณย ทมโม อ ทโม</i>)
ลิกข + ฌ = ลิกข	ศึกษา (<i>อ ลิกฺขา ฌ ลิกฺขณ</i>)
อธิ-อิ + ฌ = อธิณาย	ศึกษา, เล่าเรียน, อ่าน, สาธยาย [<i>วัต. อธิเต ฌพบใน ไตร.</i>]
อธิ-อิ + ฌ = อธิณาย	ศึกษา, เล่าเรียน, อ่าน, สาธยาย [<i>วัต. อธิเต</i>]
อธิ-อิ + ฌ = อธิย อธิย อธิย	(<i>อิ>ย</i>) ศึกษา, เล่าเรียน, อ่าน, สาธยาย [<i>วัต. อธิยตี อธิยามี อันต. อธิยโนโต มาน. อธิยมาโน ฌ. อธิยิตฺวา</i>]
คท + ฌณหา = คนหา	เรียน, เล่าเรียน [<i>ดู. ฌอฺคฺคทมนฺทิตฺวา</i>] (<i>ฌ ฌอฺคฺคทมนฺ อคฺคทมน</i>)
ลํ-ณ + ฌ = สชฺณาย	(<i>เอ>อาย</i>) สวด, สาธยาย, ฟ่อง (<i>อ สชฺณาย</i>)
ปริ-ย + ฌ =	เล่าเรียน [<i>ดู. ปริยตฺโต</i>] (<i>ต ปริยตฺตี</i>)
ปริ-ย-อาป + ฌณหา = ปริยาปฺณา	เล่าเรียน (<i>ฌ ปริยาปฺณณ</i>)

แผ่ แปลง

ผร + ฌ = ผร	แผ่ไป
ตณ + โอ = ตโน ตนุ	แผ่ไป, ขยาย
นิ-ฉร + ฌ = นิฉร	(เสียง, รัศมี) แปลงออก, (สายฟ้า) แลบ, (ลิ้น) แลบออก (<i>อภม.</i>)

นิ-จร +ณณย = **นิจฺจาเร-รย** แปลง (เสียง, รัศมี), แลบ (ลิ้น) *สภม.*

ข้าม ผ่าน ขึ้น ลง ตก

ตร +อ = **ตร** ข้าม, ผ่าน, กลิ้ง [ต. ตินฺโณ] (*อ เวสฺสนตโร*)
 อุ-ตร +อ = **อุตฺตร** ข้ามขึ้น, ข้าม, ขึ้น [ต. อุตฺตินฺโณ]
 โอ-ตร +อ = **โอตร** ข้ามลง, ลง, โฉบลง [ต. โอตฺตินฺโณ] (*ยุ โอตฺตรณ*)
 รุห +อ = **รุห** ขึ้น, งอก, ปรากฏ, เกิด [ต. รุหโ] (*อ สิโรรุโ*
ยุ โรหณ #*เทโวโรโหน อภิรุหณ*)

อา-รุห +อ = **อารุห-โรห** ขึ้น, งอก [ต. อารุหโ] *ดู. อารุห #วัต. อภิรุหติ*
 อว-รุห +อ = **โอโรห** ลง, โน้มลง [#วัต. ปจฺใจโรหติ] *ดู. โอโรห*

คาหุ +อ = **คาห** กวน, คน [*ธาตุนี้ไม่มีกร่อน ค*]
 อธิ-โอ-คาหุ +อ = **อชฺโหมคาห** หยั่งลง, จมลง, โฉบลง, เข้าไป [ต. อชฺโหมคาหโ]
 โอ-กม +อ = **โอกกม** ก้าวลง, หยั่งลง [ต. โอกกมม]
 ปต +อ = **ปต** ตก, ล้ม, (ครรรภ) แท้ง [วัต. ปาเตติ] *เหตุ.*

ต. ปาตีโต *เหตุกัม. #วัต. ปปติ* (*ณิ ปาณาติปาตี*)

อุ-ปต +อ = **อุปปต** กระโดดขึ้น, บินขึ้น, เหาะขึ้น (*ยุ อุปฺปตนิ*)
 อภิ-อุ-คม +อ = **อพฺภูคคม** บินขึ้น, เหาะขึ้น, (ชื่อเสียง) ฟุ้งขจรไป/โด่งดัง
[เฉพาะ อชฺ. อพฺภูคคณฉิ ต. อพฺภูคคโต]

อธิ-อุ-ปต +อ = **อชฺฌุปปต** ตกลง, โฉบลง [ต. อชฺฌุปปตโต]
 ภสฺส +อ = **ภสฺส** พลัดตก, พลาด, เคลื่อน, หล่น, ล้ม, หัก;
 รุ่งเรือง, ส่องสว่าง [ต. ภฺภูสฺสุ]

ลฆิ +อ **ณณย** = **ลงฆ ลงฆ-ชย** กระโดด, เหาะ, เห็น, ลอยไป
[#วัต. อุลลงฆติ]

ลอย จม

วห +ย = **วฺยห** ลอย, นำไป [ต. พาหิโต] *พาหโ* (*อ สุขาวโ*
(สุช-อา-) หิตาวโ ฌ วาโ ยฺ วาหน)
 ปลุ +อ = **ปลว** ไป, ลอยไป (ในน้ำ)
 ปลว +อ = **ปลว** ไป, ลอยไป (ในน้ำ)
 นิ-มุชช +อ = **นิมุชช** จม, จมลง, ดำลง, ดำน้ำ [ต. นิम्मุกฺโค]
 สิห +อ = **สิห** ปล่อย; ติด, ชุ่มชื้น; หลง; หุง, ต้ม, นึ่ง; จม
[วัต. โอสาทเทติ] เหตุ. 'ให้จมลง' ต. สินโน 'ชุ่ม' (อ กุสิโต (กุจฉิต-สิห ลบเหลือ ก))

นำไป นำมา นำออก (*นี่ นำคน-สัตว์; หร นำสิ่งของ ...*)

นิ นี +อ = **เน นย** นำไป [วัต. นียติ] *กัม. ต. นีโต* *ดู. เนตวา*
(ณฺว นายโก-ยิกา โลกนายโก ๓ เนตา ฌย เนยโย เวเนยโย อนโย วินโย
ติ ภาเนตติ ยฺ นยนิ)

อา-นี +อ = **อาเน** นำมา [ต. อานีโต]
 อป-นี +อ = **อปเน** นำออก
 หร +อ = **หร** นำไป [วัต. หราเปติ] *เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. หโต-โณ*
(ณฺย หารโย ยฺ โรชฺหรณ)

อภิ-หร +อ = **อภิหร** นำไป [ต. อภิหโต-โณ] *ดู. อภิหฺรจฺ*
 อา-หร +อ = **อาหร** นำมา [ต. อาหโต-โณ] (*ณ อาหาโร*)
 โอ-หร +อ = **โอหร** นำลง *ปลงฌมทหนวด* [วัต. โอหาราเปติ] *เหตุ. (วุทธิ)*
 นิ-หร +อ = **นิหร** นำออก, ขับไล่ (*ใช้กับคนได้*)
 ป-อช +อ = **ปาเช** ขับ, ต้อน, ไล่
 อป-หร +อ = **อปหร** นำไปทิ้ง, ฉวยเอาไป

หร +ส = **ชิตฺส ชิตฺส** (*เทวภาวะ*) *ปรารธนาจะนำไป, อยากรนำไป*
(หฺร>หฺร>หิหฺร>ชิตฺ>ชิตฺ)

วห วฺห +อ = **วห** นำไป, เจริญ, เพิ่มขึ้น [ต. วฺหโ]
 อา-วห +อ = **อาวห** นำมา
 อา-ภม +อ = นำมา [ต. อาภโต-โณ]

ทิ้ง สละ ละ เว้น

ชิป +อ = **ชิป** ทิ้ง, ขว้าง, โยน; ใ; จาม [วัต. ชิปาเปติ] *เหตุ.*
(ไม่วุทธิ) (อ จิตฺตฺกฺเชโป)
 ฉชฺท +**ณณย** = **ฉชฺเต-ชย** ทิ้ง, ขว้างทิ้ง [ต. ฉชฺทติโต]
(ณฺว กจฺจรฉชฺทโก-ชีกา)

ฉฺก +อ = **ฉฺก** โยนทิ้ง, นำออก, ขับไล่ [ต. ฉฺกฺชฺ ฉฺกฺชฺ]
 จช +อ = **จช** สละ, บริจาค [ต. จฉโต]
(ณ จาโค อติปริจาค โย จชน)
 วิ-สชช +อ = **วิสชช** สละ, แบ่งปัน; แก่/ตอบ (คำถาม)
[#วัต. นิสชชชติ, อุลสชชติ] (ยุ วิสชชชน)

รห +อ **ณณย** = **รห รเห-หย** สละ, ทิ้ง

ป-หา +ย = **ปหิย ปหิย ปหาย** ละ, สละ, ทิ้ง, ปล่อย; เสื่อม, เลว
[ต. ปหิโน ๓. ปหาย #โอหาย] (ติ ขานิ #ปริหานิ)

หา +อ = **ชห ชหา** (*เทวภาวะ*) ละ, สละ, ปล่อย ; เสื่อม, เลว
(หาหา>ชหา>ชหา) [ดู. หิตฺวา ชหิตฺวา] (อ สพฺพชฺชโ)

อฺชฌม +อ = **อฺชฌม** สละ, ละ, ทิ้ง
 วชฺชิ +อ **ณณย** = **วชฺช วชฺเช-ชย** เว้น, สละ, แบ่งปัน [#วัต. ปริวชฺเชติ]
(ณฺย ปพฺพชฺชชา)

สร +**ณณย** = **สเร-รย สาเร-รย** ชัดไป, ละ, ทิ้ง; ขยาย, พิสดาร
 ป-สร +**ณณย** = **ปสาเร-รย** เหยียด (*มือ, แขน*)
 นฺห +อ = **นฺห** ชัดไป, ขว้าง, ทิ้ง, ขจัด, บรรเทา
[#วัต. วินนฺหติ ปนฺหติ อปนฺหติ]

ส่งไป

เปส +**ณณย** = **เปเส-สย** ส่งไป [ต. เปสิโต]
 ปห +**ณณย** = **ปาเห-หย** ส่งไป [ต. ปหิตโต] *ศัพท์. ปาเหตฺพโ*
 ป-หิ +**ณณ** = **ปหิณ ปหิณา** ส่งไป [ต. ปหิตโต]
 อฺ-ยฺช +**เอ** = **อฺยฺชโยเช** ส่งไป [ต. อฺยฺชโยชิตโต]

รวม รวบรวม

สํ-หฺร +อ = **สํหฺร** รวบรวม, ย่อ
 สํ-คห +**ณณ** = **สงคณหา** สงเคราะห์, รวบรวม (*อ สงคโ*)
 จิ +**นา** = **จินา** ก่อ, ส่งสม (*อ #สนฺนิจโย อฺจฺจโย ปริจโย*)

ขอ

ภิกฺข +อ = **ภิกฺข** ขอ (*สุ ภิกฺขุ อ ภิกฺขา*)
 ยาจ +อ = **ยาจ** ขอ (*ณฺว ยาจโก*)
 วร +**ณณย** = **วาเร** ขอ, ต้องการ

ให้ ได้ ลัก

ทา +อ = **เท ททา** (*เทวภาวะ*) ให้ (*ทา>ททา>ททา*) [วัต. ทชฺชติ] *ทมฺมิ ทมฺม;*
ทียติ ทียยติ กัม. สัต. ทชฺเชยฺย ทชฺชา ทชฺชฺ ทชฺชฺ ทีย. อททา อททุ
อชฺ. อทาสิ อทฺสุ ภาวิส. ทสฺสติ มาน. ททมาโน ศัพท์. ทาทพโ
ต. ทินโน ทตฺโต ๓. ทตฺวา] (ณิ อทินนาทายี ฌวฺ ทายโก
อนนทายโก-ยิกา ๓ ทาตา ฌย เทยฺย อ อายฺโท พลโ ปุรินฺทโ

ณ ทาโย ทานทาโย ทายั ยุ ทานั)

ปฏิ-ทา +อ = ปฏิเท ให้กลับ, ให้คืน
ปริ-วิส +อ = ปริวิส ให้/ถวาย/เลี้ยง อาหาร, อังคาส (คำชม)
นิ-ยต +ณณ = นียยาเท-ทย (>ท) มอบให้, แลกเปลี่ยน
(คัมภีร์ฝ่ายศาสนาแปลง ต เป็น ท ส่วนคัมภีร์ฝ่ายโลกิยะไม่แปลงเป็น ท)

ปฏิ-ปท +ณณ = ปฏิปาเท-ทย มอบให้, จัดหาให้, จัดแจง, ให้สำเร็จ, บันดาล
โอ-?? +ณณ = โอนเนช-ชย อุทิศ, ให้, ล้าง, ชำระ

ลก +อ = ลก ได้ [อช. อลตถ (=อลภ) อลตถ (=อลภ)]
ภวิส. ลจฉติ ตัพ. ลทพโท ต. ลทโร ตู. ลทธา ลทท ตู. ลทฐุ ฌย. ลภภา)
(ข ทุลลโก สุลโก ฌย ลพโก ณ ลาโก ตี ลทธิ)

ปฏิ-ลก +อ = ปฏิลก ได้เฉพาะ, กลับได้
วิท +อ = วินท ได้, ประสบ; พิจารณา; ยินดี
จฺร +ณณ = โจเร-รย ลัก, ขโมย [อช. โจเรสิ โจเรสุ โจรยิ โจเรยีสู]
(ตุ โจเรตา ณ โจโร)

เถน +ณณ = เถเน-นย ลัก, ขโมย
อว-หฺร +อ = อวหฺร ลัก, ขโมย (ณ อวหาโร)

จับ รับ ถือ

คห +ณหา = คณหา ถือเอา, จับ, รับ [วัต. คณหาติ คณหติ; คยหติ กัม.
อช. อคณหิ คณหิ อคคฺเหลสิ คณหีสฺ; อคาหย ฌย เทต.

ภวิส. คหเสลติ ตู. คหเตวา ตู. คหตุ) (ณฺวฺ คาหโก ฌย คยหฺ อ เคหฺ วิคคฺโห
ณ คาโห ปตตคคาโห รชชคคาโห รสมิคคาโห องกฺสคคาโห มรฺ ยฺ คหณฺ คณฺหณฺ)

อุ-คห +ณหา = อุคคณหา หยิบ, หยิบขึ้น, ยกขึ้น [ตุ. อุคคฺเทวา; อุค
คหาเปตฺวา เทต.]

ป-คห +อ ณา = ปคคห ปคคณหา ถือ, จับ, ประคอง, ยกย่อง,
สนับสนุน, อุดหนุน [ตุ. ปคคยหฺ] (อ ปคคโห ยฺ ปคคหณฺ)

ปฏิ-คห +ณหา = ปฏิคคณหา รับเฉพาะ, รับประเคน
อา-ทา +ย = อาทีย ถือเอา, ยึดถือ [ตุ. อาทาย อาทียิตฺวา อาทียิตฺวา
#ปริยาทาย อาณ. อนุปาทียาโน (น-อุป-) (อ #อุปาทา)

สํ-อา-ทา +ย = สมาทีย ถือเอา, ยึดถือ [ตุ. สมาทาย สมาทียิตฺวา]
สํ-อา-ทา +ณาเป เทต. = สมาทเป ให้ถือเอา แปลให้เป็นกัตตุวาจก

ในความหมายว่า 'ชักชวน' [ตุ. สมาทเปตฺวา ต. สมาทปิโต] (ณฺวฺ สมาทปโก)

สํ-อา-ทย +เอ = สมาทเป (>ป) ชักชวน [ต. สมาทปิโต] (ณฺวฺ สมาทปโก)
อา-มส +อ = อามส จับต้อง, ลูบคลำ [ต. อามฺภูโร]
ปรา-มส +อ = ปรามส จับต้อง, ลูบคลำ, ยึดมั่น [ต. ปรามฺภูโร] (ณ ปรามโส)
จุป +อ = จุป ถูกต้อง, สัมผัส [#วัต. อจฺจุปติ]
มุส +อ = มุส มุสสุ ถูกต้อง, สัมผัส [ต. มุสฺสุ ตู. มุสฺสุ] (ณ ผลโส)
หน +อ = จรด, ชน, กระทบ [ตุ. อาทจฺจ #อุปฺหจจ
ปฏิทณฺย อุทจจ ถอนขึ้น]
สํ-ปฏิ-อิสุ +อ = สมปฏิจจ รับ, รับพร้อม
ลา +อ = ลา ถือเอา (ณฺวฺ มหฺลลโก)

อนุเคราะห์ ช่วยเหลือ

อนุ-คท +ณหา = อนุคคณห-หา อนุเคราะห์, ช่วยเหลือ
อุป-ถมิ +อ = อุปถมก อุปถมก ช่วยเหลือ, ทำให้มั่นคง, อุดหนุน,
อุปถัมภ์, คำจุน, สนับสนุน [ตุ. อุปฺถมกิตฺวา]

ใส่เข้าไป เก็บ ถอน เอาออก

ป-ชิป +อ = ปกชิป ใส่, ใส่เข้าไป [ต. ปกฺชิตฺโต]
นิ-ชิป +อ = นิกชิป เก็บ [ต. นิกฺชิตฺโต]
อา-วท +อ = อพพท ถอน; นำมา [ตุ. อพพยฺห] (ณ อวาทโ
อวาทฺ (มกฺล) #วิวาทฺ (มกฺล))

ปฏิ-สม +ณณ = ปฏิสฺสาม-มย เก็บรักษา, ยึดครอง [#วัต. สํสามเตวา] (ยฺ ปฏิสฺสาม)

ดึง ลาก ฉุด ชัก ยก

นิ-กชฺฒ +อ = นิกกชฺฒ ดึงออก, ลากออก
อา-กชฺฒ +อ = อากชฺฒ ดึงออก, ลากออก, ฉุด, ชัก
อฉิ อฉฉ +อ = อฉฉ ดึง, ลาก, ฉุด, ชัก
อุ-ชิป +อ = อุกชิป ยก, ยกขึ้น [ต. อุกฺชิตฺโต]
อา-รฺอุป +ณณ = อารฺอุป-เปย ยก, ยกขึ้น [ต. อารฺูปโต] (ยฺ อารฺูปน)
วิ-อฺรฺอุป +ณณ = วัโรอุป-เปย ยกลง; ปล่อยลง [วัต. (ชวิตา) วัโรเปติ
ปลงลงจากชีวิต =ฆ่า ต. วัโรูปโต] (ยฺ วัโรูปน)

เหยียบ ทบ ตี ฆ่า ทำร้าย เบียดเบียน

อา+กม +อ = อกมม เหยียบ, ย่ำ [ต. อกฺกนฺโต]
มถ มตถ +อ = มถ มตถ มถ รวบกวน, ทำให้วุ่นวาย, ย่ำยี

มทท +อ = มทท เหยียบ, ย่ำ, ย่ำยี, ขย่ำ [ต. มตฺโต]
โอ-มทท +อ = โอมทท เหยียบลง, ขย่มลง ...
ป-หฺร +อ = ปหฺร ประหาร, ทบ, ตี (สิ่งมีชีวิต) [ต. ปหฺโต]
ปฺถ +ณณ = ปฺถถย โปเถ-ถย ประหาร, ทบ, ตี [#วัต. นิปฺโปเถติ]
กฺฎ +ณณ = โกฏฺฎย ตอก, ต่ำ, ทบ, บู
โกฏฺฎ +อ ณณ = โกฏฺฎ โกฏฺฎ-ฎย ตอก, ต่ำ, ทบ, บู
หน +อ = หน ฆ่า, เบียดเบียน, กำจัด [วัต. ทฬณฺยติ กัม;
วธฺติ วธฺติ (หน>วธ); วธฺติ เทต.; ฆาเตติ (หน>ฆาต); ฆาเตติ ฆาตยฺติ เทต.
สํต. ฆาตยฺ เทต. ต. หโต ตู. หนฺตฺวา วธฺตฺวา ฆาเตตฺวา ตู. หนฺตุ]
(ณ ปาณฆาติ ปฺรูปฆาติ ณฺวฺ ฆาตโก โคฆาตโก โจรฆาตโก ฆสฆาตโก
ตุ หนฺตา วฆนฺตา รฺว ฐ ฌย วฆฺณ ณ วธฺ อนุปฆาโต ยฺ อาฆาตน)

ทฺ +ณณ ณา; นา = ทฺโณ ทฺณา ทฺนา เบียดเบียน (อ อุปฺททโว)
หน +ย = ทฬณฺย เบียดเบียน, กระทบกระทั่ง [วัต. ทฬณฺยติ กต.]

หฺลิสฺ +อ ณณ = หฺลิสฺ หฺลิส-สย เบียดเบียน (ณฺวฺ อหฺลิสฺโก (น-))

ปีฬ +ณณ = ปีฬ-ฬย เบียดเบียน, บีบคั้น, ฆ่า

ฆฏฺ +ณณ = ฆฏฺ-ฎย เบียดเบียน, เบียดเสียด, รวมกัน

พาร +อ = พาร ห้าม; ทำลาย, ฆ่า, เบียดเบียน (อ อาพาโธ)

พฺธิ พธ +ณณ = พฺนฺธ-ธย เบียดเบียน (ณ ปฺลิวฺโธ (ปริ-))

เหฐฺ +อ = เหฐฺ เบียดเบียน, บีบคั้น [#วัต. วิเหฐฺติ]

ตุท +อ = ตุท แทง, เสียบ; ชนเซ, ครอบงำ, ทำอันตราย
[วัต. #อภิตุทติ ต. #อภิตุทโน]

วิธ +ย = วิชฺฌ แทง, เสียดแทง [ต. วิทฺโธ ตู. วิทฺธา]

ปฏิ-วิธ +ย = ปฏิวิชฺฌ แทงตลอด [ต. ปฏิวิทฺโธ ตู. ปฏิวิทฺธา]

รุช +ย = รุชช แทง, เสียดแทง; เป็นโรค, เจ็บป่วย (ณ โรโค)

กฺฎ +ณณ = โกฏฺฎย ตี, ทบ, เคาะ, ตัด, เกี้ยว, ปั่น

อา-กฺฎ +ณณ = อาโกฏฺฎย ตี (กลอง), ...

ทฺส +ย = ทฺสส ไม่ชอบใจ, ทำลาย, ประทุษร้าย [ต. ทฺสฺสุ]
(ณ โทโส ปโทโส)

อป-ราร +ย = อปรชฌ ประทุษร้าย, ฆิต
ฆ่า: ฆาเตติ วธฺติ (หน), หีสฺติ, มาเรติ ให้ตาย,
ชวิตา วัโรเปติ ปลงลงจากชีวิต, ปาณฺ อติปาเตติ ยังชีวิตให้ตกลง,
ชวิตกฺขยฺ ปาเปติ/ปาปิโต ให้ถึงความสิ้นชีวิต

ตัด เจาะ ทำลาย แยก เลื่อม

ลู	+นา	=	ลูนา ลุณา	ตัด, เกี้ยว [ต. ลูโน] (<i>ยุ ลวนัน โลกนิ</i>)
กนต	+อ	=	กนต	ตัด, ผ่า, เชือด, คwiek; กรอด้าย, ปั่นด้าย
ผล ผพ	+ณณ	=	ผาเล-ลย	ตัด, ผ่า
เว	+อ	=	วย วาย	กรอด้าย; ให้เหยียดห่างไป; สรรเสริญ; สำรวม (<i>ณ วาย วาย ตนตวಾಯ</i>)
กุส	+อ	=	กุส	ตัด, ต่ำ ...
จ	+นา	=	จนา	กำจัด, ทำลาย
จัส	+ณณ	=	จเส-สย	กำจัด, ทำลาย
ทูล	+ณณ	=	ทูลเส-สย	กำจัด, ทำลาย, ประทุษร้าย (<i>ณฺหุ ทูลทูลโก กุทิลทูลโก</i>)
ทล	+อ ณณ	=	ทล ทาเล-ลย	ทำลาย, แยก [#วัต. ปทาเลติ]
ภิท	+อ	=	ภินท	ทำลาย, ต่อย, ตัด <i>สภมม</i> . [ต. ภินโน] (<i>ตุ เกตตทา</i>)
ภิท	+ย	=	ภิชช	แยก; ต่างกัน <i>อภมม</i> . [ต. ภินโน #วัต. ปภิชชติ] (<i>อ #ปฏิสนภิทา ณ เกโท สีสเกโท</i>)
ผล	+อ	=	ผล	แตกสลาย; ทำลาย; สำเร็จ, เผล็ดผล
มุลล	+อ	=	มุลล	บาน, เผยออก, แยก, ทำลาย, สลาย [ต. มุลลโต]
มุญ	+อ ณณ	=	มุญ โผฏฐ-ญ	บาน, เผยออก, แยก, ทำลาย, สลาย; สะบัด, ปรบ [ต. มุจโล] (<i>ยุ โผฏฐน ปรบ(มือ)</i>)
ภณช	+อ	=	ภณช	หัก, ผ่า, ทำลาย [ต. ภณโค ภูฏฐ] (<i>ณ ภณโค ภงโค</i>)
ภช+อ	=	ภช	แบ่ง, จำแนก; คบ, เสพ (<i>ณย ภากโย</i>)	
<i>ณ สวิภาโค ทิ ภตติ วิภตติ ยุ ภชน</i>				
ภช	+ณณ	=	ภชช-ชย	แจก, จำแนก (<i>ณ ภาคो ทิ วิภตติ</i>)
นส	+ย	=	นสส	ฉิบหาย, พิณาศ [วัต. นาสติ นาสยติ เหตุ. ต. นฐฐ; นาสโต เหตุกัม.] (<i>ณฺหุ กปวินาสโก ณ วินาส</i>)
ลี	+อ ย	=	ลย ลาย ลีย	ละลาย, พิณาศ, ย่อยยับ [วัต. #วิลยติ]
เฉ	+อ	=	ฉว	ตัด, ฉีก, ขาด, ทำลาย [ต. ฉเวตวา]
ฉิท	+อ	=	ฉินท	ตัด, บั่น, แบ่ง, ผ่า, ทอน, ชิง <i>สภมม</i> . [วัต. #สณฉินทติ ต. ฉินโน ต. อจฉินทติ อฉิท] (<i>ณิ สนฉิจฉเท</i>)
อา-ฉิท	+อ	=	อจฉินท	ตัด, ชิง <i>สภมม</i> . [ต. อจฉินโน ต. อจฉเวชช อา-ฉิท]
ส-อุ-ฉิท	+อ	=	สมุจฉินท	ตัดขาด ... <i>สภมม</i> .
อุ-ฉิท	+อ	=	อุจฉินท	ตัด, ขจัด <i>สภมม</i> . [วัต. อุจฉิชชติ กัม. ต. อุจฉินฐฐ]

‘อันหาทั้ง, อันเป็นตน’

ฉิท	+ย	=	ฉิชช	ขาด, ทะลุ, แยก, สลาย <i>อภมม</i> . [วัต. #ปจฉิชช; ต. ฉินโน] <i>อ ฉิทท</i> ช่อง <i>ฉิทท ณ</i> <i>เฉโท ปริจเฉโท ยุ ฉิชชน</i>
ฉิทท	+ณณ	=	ฉิทเท-ทย	เจาะ, เป็นรู, เป็นโพรง
เฉท	+ณณ	=	เฉเท-ทย	ตัด, ผ่า ... (<i>ยุ เฉทนิ</i>)
ช	+ย	=	ชย	สิ้น, เลื่อม, หมดย; อยู่, อาศัย [วัต. เขเปติ เหตุ. ต. ชีณ] (<i>ณ ชโย ปริกชโย ธนภชโย</i>)
ชุต ไถ ไส				
กส	+อ	=	กส กสส	ไถ, เสือก, ไส [วัต. กสาเปติ เหตุ. (ไม่ทสิ)] ต. กฐฐ] (<i>ณฺหุ กสโก กสสโก อ กสิ</i>)
ชน	+อ	=	ชน	ชุด, เจาะ, ไช [วัต. ชนาเปติ เหตุ. (ไม่ทสิ)] ต. ชโต] (<i>ภวิ #สชโย (ส-) ชุตตทา</i>)
ตจฉ	+อ	=	ตจฉ	ถาก, ไส, ทำให้บาง (<i>ณฺหุ ตจฉโก</i>)
ลิช	+อ	=	ลิช	เขียน; ทำให้บาง (กลึง, ขัด, ชุด)
คต งอ				
อิลช	+อ	=	อิลช	งอ, คู้เข้า [#วัต. สมิมยชติ, สมิมยชติ]
ภฏ	+อ	=	ภฏ	คด, โค้ง, งอ, โกง, บิด, ตัด, เกี้ยว, ปั่น
ภช	+อ	=	ภช	คด, งอ, (ง) ขด [ต. #อภชชิตวา (นั่ง) คู้(บัลลังก์)]
ครอบงำ กตชี				
อภิ-ภ	+อ	=	อภิว	ครอบงำ [ต. อภิวโต ต. อภิวชย] (<i>ภวิ อภิว</i> <i>#สพพภวิ</i>)
ป-สท	+อ ย	=	ปสท ปสยท	กตชี, ข่มเหง [ต. ปสยท] (<i>ณย ปสยโท</i>)
สำเร็จ				
กปป	+อ ณณ	=	กปป กปเป-ปย	สำเร็จ, กำหนด, ถึง, บรรลุ; ทำ, คิด, นึก...; ตัด, โทน
ติร	+ณณ	=	ติเร-รย	ทำ(กิจ)สำเร็จ (<i>ยุ สนติรณ</i>)
ลิจ	+ย	=	ลิจม	สำเร็จ [ต. ลิจโ] (<i>ติ สมิท</i>)
สาร์	+อ ย	=	สาร์ สาร์ย	สำเร็จ [วัต. สาระติ เหตุ.]
ส-อิช	+ย	=	สมิชม	สำเร็จ

ส-ปท	+ย	=	สมปชช	ถึงพร้อม, สำเร็จ, สมบูรณ์ [วัต. สมปาเทติ เหตุ. ต. สมปตโต สมปนโน; สมปาทีโต เหตุกัม.] (<i>อ สมปทา ทิ สมปตติ</i>)
นิ-ฐา	+อ	=	นิฐฐา	ตั้ง, ตั้งลง, สำเร็จ, จบ [ต. นิฐฐโต]
นิ-ปท	+ย	=	นิปชช นิปผชช	ถึงพร้อม, สำเร็จ, สมบูรณ์ [วัต. นิปผาเทติ เหตุ. ต. นิปปนโน นิปผโน] (<i>ติ นิปตติ นิปผตติ</i>)
อว-โส	+ย	=	อวสย	จบลง, สำเร็จลง, สิ้นสุดลง [ต. อวสโต #วัต. ปริโยสาเปติ เหตุ.] (<i>ณ อวสาโย ยุ อวสาน โอสาน ปริโยสาน</i>)
เจริญ สว่าง รุ่งเรือง มั่นคง				
วฑฒ	+อ	=	วฑฒ	เจริญ, งอกงาม, เติบโต, เพิ่มขึ้น [วัต. วฑฒเตติ เหตุ. ต. วฑฒตวา เหตุ. ต. วุฑโฒ] (<i>ติ วุฑฒิ</i>)
รุจ	+อ	=	โรจ	รุ่งเรือง, งดงาม [#วัต. วิโรจติ]
ชุต	+อ ณณ	=	โชต โชเต-ตย	สว่าง, รุ่งเรือง, โพลง (<i>ยุ โชตโน</i>)
ทีป	+ย	=	ทีปป	สว่าง, รุ่งเรือง, โพลง; ร้อน, ไหม้ [#ต. อาทิตโต] (<i>ณ ทีโป ปทีโป ประทีป, โคมไฟ ทีโป ทวีป ทิ ทิตติ ความสว่าง รุ่งเรือง</i>)
ภ	+ณณ...ณปย	=	ภเววย ภวาเป-ปย	(ทำให้)เจริญ-มี-เป็น, อบรม(จิต) [ต. ภาวีโต เหตุกัม.]
ภา	+อ	=	ภา ภาย	สว่าง, รุ่งเรือง, แจ่มแจ้ง [#วัต. วิภาติ วิภายติ ปภาติ ปภิวาติ ต. วิภาโต] (<i>ภวิ #ปภา</i>)
ภาส	+อ	=	ภาส	สว่าง, รุ่งเรือง; พุด (<i>ยุ ภาสโน</i>)
ชล	+อ	=	ชล	สว่าง, รุ่งเรือง, บริบูรณ์; คม; หัวน้ไหว [วัต. (อคค) ชาเลติ เหตุ. #(อคค) ปชชชติ]
พท	+อ	=	พท	เจริญ, มั่นคง [ต. พทโท]
ผาย	+อ	=	ผาย	เจริญ, เพิ่ม [ต. ผาโต ผโต] (<i>ยุ ผเณ ทิ ผาติ</i>)
ถิร	+อ	=	ถิร	มั่นคง
กราบ ไหว้ บูชา นอบน้อม เคารพ สักการะ				
วณท	+อ	=	วณท	ไหว้ (<i>ณฺหุ วณทโก ยุ วณทนิ</i>)
อภิ-วที	+ณณ	=	อภิวาเท-ทย	กราบไหว้, อภิวาท, สรรเสริญ
นมสส	+อ	=	นมสส	น้อมไหว้
นม	+อ	=	นม	น้อม, นอบน้อม
โอนม	+อ	=	โอนม	น้อมลง, ก้มลง [วัต. โอนมาเปติ เหตุ. (ไม่ทสิ) ต. โอนโต]

วิ-อดีต-นม +ณณย = วิดีนาเม-มย (ยั้งกาล) ให้น้อมไปลงวิเศษ,
ให้เวลาล่วงไป เหตุ.

อุ-นม +ณณย = อุปนาเม-มย น้อมเข้าไป, นำเข้าไป, น้อมถวาย

มาน +อ ณณย = มาน มาเน-นย บูชา, นับถือ (ยุ มานน มานนา)

ปุช +ณณย = ปุเช-ชย บูชา (ณฺร อารยปุชโก ปติปุชิกา (อิตฺถิ) อ ปุชา)

อ-จ่าย +อ = อปจาย บูชา, นับถือ, เคารพ (ณิ อปจายี

วุฑฒาปจายี ติ อปจิติ ยุ อปจายน อปจายนา)

ยช +อ = ยช บูชา, บูชาเทพ, เช่นสรวง [ต. ยัญโญ]

(ณ ยาโค ยุ ชน)

หุ +อ = หว ชุโ (หฺวมา) บูชา (หฺว>ชฺห>ชุโ) (ยุ หวน #อาหฺน)

สํ-กร +โอ = สกโรร ทำโดยดี, สักการะ [ต. สกฺกจฺจ #อธิกิจฺจ]

ครุ-กร +โอ = ครุโรร ทำให้หนัก, เคารพ

เกิด

ชน +ย = ชาย เกิด [ต. ชาโต ตฺ. ชนิตฺวา; ชนตฺวา เหตุ. (ไม่วุทธิ)
(กฺวิ อตฺโรช กมฺมโช วาริโช อณฺชโช ชลโช อนุโช ทฺวิโช ณฺรฺ ชนโก ชนิกา

ตฺ ชนฺตฺ (แจกอย่าง ครุ) อ ชโน ติ ชาติ)

วิ-ชน +ย = วิชาย คลอด (ลูก) [ต. วิชาโต กัด. (ซึ่ง)]

สํ-ชน +ย = สณฺชาย เกิด, เกิดพร้อม, เกิดดี, เกิดเอง [ต. สณฺชาโต]

สุ +อ ย = สุ สฺย คลอด (ลูก), ให้นม, เกิด, ประสูติ [#วัต. ปสวตฺต. ปสฺโต]

อณฺช +อ = อณฺช ออก (ไข)

อุ-ปท +ย = อุปฺปช เกิดขึ้น [วัต. อุปฺปาเทติ เหตุ. อัช. อฺทปาที

อุ-ท-อ-ปท-ย-อ ติ. อุปฺปนโน; อุปฺปาทีโต เหตุกัม. ตฺ. อุปฺปชช] (ตฺ อุปฺปชชตา

ณ อุปฺปาโท ติ อุปฺปตฺติ ยุ อุปฺปชชน)

อุ-ปท +ย = อุปฺปชช เกิดขึ้น, ปรากฏขึ้น; เข้าถึง

[วัต. อุปฺปชชเร (=อุปฺปชชนติ ใช้ในกาลา) (ยุ อุปฺปชชน)

นิ-วตฺต +อ = นิพพตฺต เกิด, บังเกิด [วัต. นิพพตฺตติ; นิพพตฺเตติ เหตุ.

อัช. นิพพตฺติ ต. นิพพตฺโต ตฺ. นิพพตฺติตฺวา; นิพพตฺเตตฺวา เหตุ.]

สํ-ภู +อ = สมภูว เกิด, ปรากฏ; มีอยู่, เป็นอยู่; เจริญ

อ สมภูโว ยุ สมภูวาน

เกิด: ปฏิสนธิ คณฺหาติ ถือปฏิสนธิ

มี เป็น (กริยา 'มี' ในภาษาบาลี เป็นอกรรมกริยา)

ภู +อ = ภว มี, เป็น [อนนฺย. ภวานนฺย ต. ภูโต; ภาวโต เหตุกัม.

ตฺ. ภวิตฺวา; ภเวตฺวา เหตุ.] (กฺวิ สยฺภู สยฺมภู สพพาทฺภู อภฺภู ณิ วิภาวี
ตฺ ภวิตฺวา #อภฺภวิตฺวา อ ภโว ปภโว อตฺตสมภโว ณ ภาวो วิภโว ติ สมภูติ
วิภูติ ยุ ภวาน ภาวนา)

หุ +อ = โห มี, เป็น [อัช. อโหสิ อหฺสฺ; ตฺ. หุตฺวา สมานกาล.]

ป-หุ +อ = ปโห เพียงพอ, มีพอ, มีมาก 'มีทั่ว'; เจริญ

[วัต. นปฺปโหติ (น-) ต. ปหฺโต ปหฺโต] อ ปหฺโก (ก สกัถะ) ยุ ปโหมโก (ก สกัถะ)

อส +อ = มี, เป็น [วัต. อตฺถิ สนฺติ; อสิ อตฺถ; อมฺหิ อสมฺ; อมฺห อสม

ปฺญ. อตฺถุ สนฺติ; อาหิ อจฺจ อตฺถ; อมฺหิ อมฺห ทฺย. อาสิตฺถ

สัต. อสฺส อสฺส; อสฺส อสฺสธ; อสฺส อสฺสสาม; สฺยิยา สฺยฺ; สฺย

อัช. อาสิ อาสิ; อาสิ อาสิตฺถ; อาสิ อาสิมหา]

วิท +ย = วิชช มี [#วัต. สวิชชติ]

เป็น ตาย แก่

ชีว +อ = ชีว เป็นอยู่, มีชีวิตอยู่ [ต. ชีวิตํ ชีวิต]

(ณิ ฌมฺมชีวี ช พุชฺชิวํ สฺชีวี)

อา-สส +อ = อสฺสส หายใจ [#วัต. ปสฺสสตี]

มร +อ = มร ตาย [วัต. มียฺยติ มียฺยติ (มฺร>มียฺย มีย)

มาน. มียฺยมาโน มียฺยมาโน ต. มโต; มาริตฺโต มารูปิตฺโต เหตุกัม.]

(ณฺรฺ หตฺถิมารโก ณ มาโร ยุ มรณ)

จ +อ = จว เคลื่อน, ตาย [ต. จโต] (ติ จฺติ ยุ จวน)

ชिर +อ = ชีร เก่า, แก่, คร่ำคร่า [ต. ชินฺโณ] (อ ชฺรา)

ตาย: กาลํ กโรติ, กาลกโต ทำกาละ, ชีวิตกฺขยํ ปาปุณาติ ถึงความ
สิ้นชีวิต

เกลี้ย โปรย หว่าน กระจาย

ผุ +นา = ผุณา ฝัด, โปรย, โรย

วป +อ = วป หว่าน, ปลูก; ทอ; โคนศีรชะ [ต. วุตฺโต] (ณฺรฺ

วปโก ณฺย วปเป ณ วาไป ยุ วปน)

รูป +ณณย = โรเป-ปย หว่าน, ปลูก; ยก [ต. โรปิโต] (ยุ โรปน)

กิริ +อ = กิริ เรี่ยราย, เกลี้ย, โปรย, เกลื่อน [ต. กิณฺโณ]

สํ-กิริ +อ = สงฺกิริ เรี่ยราย, เกลี้ย, ... ปะปน [ต. สงฺกิณฺโณ]

สํ-ภิ +อ = สมภินฺท เรี่ยราย, ปะปน, เกลื่อนกล่น [ต. สมภินฺโณ]

โอ-กิริ +อ = โอกิริ โปรยลง, หว่าน, ทำให้เรี่ยราด

วิ-ป-กิริ +อ = วิปฺกิริ เกลื่อนกล่น, กระจาย [ต. #ปภิณฺโณ]

สํ-สชช +อ = สัสมชช ปะปน, เจือปน, เกี่ยวข้อง, คลุกคลี
(อ สัสมโค ณ สงโค)

รด ราว เปียก แห้ง

วสฺส +อ = วสฺส (ฝน) ตก, รด, โปรย (อ วสฺสํ วสฺโส ติ วฺสฺสฺ)

อติ-วสฺส +อ = อติวสฺส รัว

ลิจ +อ = ลิจจ รด, ราว, เท, ไหลออก ... [ต. ลิตฺโต]

ป-ชฺร +อ = ปชฺร ปชฺร รด, ราว, เท, ไหลออก, พรหม ... (ยุ ปชฺรณ)

สนฺห +อ = สนฺท ไหลออก [#วัต. วิสฺสนฺทติ, อภิสฺสนฺทติ]
(อ นิสมฺสนฺโท)

สุ +อ = สว ไหลไป; ให้เกิดขึ้น; เป็นใหญ่

อณฺช +อ = อณฺช หยอด, ทา, เจิม; ปรากฏ; เจือปน; เว้น

กิลิ +ย = กิลิทย กิลิชช เปียก, ชื้น, ชุ่ม, ชุ่มชื้น [ต. กิลินฺโณ]

ติม +อ ณณย = เตม เตเม-มย เปียก, ชื้น, ชุ่ม, ชุ่มชื้น [ต. ตินฺโตะ]

มิเล +อ = มิลาย เทียวเฉา, อับแสง [ต. มิลาโต]

สุส +ย = สฺสส แห้ง, เทียว, ผอม, ชุบซีด [ต. สฺกโก สฺกโช]

สุกฺข +อ = สุกฺข แห้ง, ไม่สนใจ, ไม่ตั้งใจ [วัต. สฺกฺขาเปติ เหตุ.
ตฺ. สฺกโก สฺกโช]

ห้าม ปิด กั้น บัง เปิด ทุ่งห่ม

วร +อ ณณย = วร วาเร-รย วเร-รย ปิด, กั้น [#วัต. อวารตี]

(ณฺย นิวารโย ทฺนนิวารโย)

วิ-วร +อ ณณย = วิวร วิวเร-รย เปิด [วัต. วิวราเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. วิวโร]

นิ-วร +ณณย = นิวาเร-รย ห้าม, กั้น (ยุ นิวรณํ นิวารณํ #ทฺนตฺวารณ)

ปริ-วร +ณณย = ปริวาเร-รย กั้นรอบ, แวดล้อม [ต. ปริวโร] (ณฺ ปริวาโร)

รฺธ +อ เอ = รฺธ รฺธธิ รฺธธิ รฺธธ รฺธธโร ปิด, กั้น, ห้าม [ต. รฺธธโร]

ถก +อ ณณย = ถก ถก-กย ปิด, กั้น, กระทบกระทั่ง

ฉท +ณณย = ฉาท-ทย มุง, บัง, ปิด กั้น, ปิดบัง [ต. ฉนฺโน #วัต. ปฏิจฺฉาทติ]

อา-ฉท +ณณย = อจฺฉาท-ทย ทุ่งห่ม, ปกปิด

นิ-วส +ณณย = นีวาเส-สย นุ่งห่ม [ต. นีวุตโต] (ณ นีวาโส)

ปริ-ธา +อ = ปริธา ปรีทพ นุ่งห่ม

ป-อา-ร-อุป +อ = ปารูป ห่ม (ยุ ปารูป)

ปี-ธา +อ = ปีธา ปีทพ ปกปิด, ห่อหุ้ม, ปิด, กั้น [วัต. ปีททาเปติ เหตุ. (ไม่ทสิ) ต. ปีททีโต ปีทิตโต]

อปี-ธา +อ = อปีธา อปีทพ ปกปิด, ห่อหุ้ม, ปิด, กั้น [ต. อปีททีโต อปีทิตโต]

กุษช +อ = กุษช คำว่า, คำว่าลง, คำว่าหน้า, กัมหน้า [หวัต. นิกกุษชติ]

อุ-กุษช +อ = อุกุษช หงาย, หงายขึ้น

สำรวม ระวัง

ลั-วร +อ ฌณย = ลัวร ลัเร-รย สำรวม, ระวัง, ปิด, กั้น (อ ลัโว ยุ ลัรณม)

ลั-ยมุ +อ = ลัยม ลัยจณ สำรวม, หมั่นทรีย [ต. ลัยโต] (อ ลัโย สลลญม)

ขมก ขภิ +อ = ขมก หมั่นไว้, ปิดกั้น, ชัดขวาง; คำจุน [หวัต. วิกขมกตวา] (ณ #วิกขมโก ขมโก ไม้ค้ำ, ผู้คำจุน ยุ #วิกขมกาน)

ผูก ร้อย ติด

พนธ +อ = พนธ ผูก, พัน, มัด, รั้ว [ต. พนธโร พนธโร]

ลี +ณ = ลีโน ผูก, พัน, รั้ว

ลั-นท +ย = สนนยท ผูก, สมน (เกาะ) [ต. สนนทโร ต. สนนยท] (ยุ #อุปนยท)

เวฐ +อ ฌณย = เวฐ เวฐฐย ผูก, พัน, รั้ว [ต. เวฐฐวา หวัต. นิพเพฐติ]

วุ +ณา = วุณา ร้อย

ลพิ +อ = ลมพ เหนี่ยว, แขนง, ห้อย, คล้อง [หวัต. วิลมพติ ยึดเหนี่ยว, ห้อย ... อวลมพติ พังพา, ห้อย ...]

ลค +อ = ลค ลคค ติด, ข้อง, เกี่ยวข้อง, แขนง, คล้อง [ต. ลคโค]

สชช +อ = สชช ติด, ข้อง, ไม่คล้อง [ต. สจฺจโร] (ณ อุปสคโค)

ลีว +ย = ลีพห เย็บ

ประดับ ตกแต่ง

ปิลธิ +อ = ปิลนธประดับ, ตกแต่ง

มท +อ เอ = มณท มณเทประดับ, ตกแต่ง (ยุ มณท)

ภูส +อ ฌณย = ภูส ภูเส-สยประดับ, ตกแต่ง (ยุ #วิภูสน)

ปล่อย พัน

มุจ +อ = มุจจ ปล่อย, แก้, ถอด สกมม. [อช. โมจยิ ย อากม ภาวิส. โมกขติ ต. มุตโต ตู. โมเจตฺ #โอมุโก]

มุจ +ย = มุจจ หลุด, พัน อกมม. [ภาวิส. โมกขติ ต. มุตโต] (อ โมกโข วิโมกโข ตี วิมุตติ)

อยู่ อาศัย

วิ-หระ +อ = วิหระ อยู่, อาศัย (ณี สุขวิหารี ณ วิหาร)

วส +อ = วส อยู่, อาศัย [ภาวิส. วจฉติ ตัพ. วตถพพ ต. วุตโต #นีวุตโต] (ณี สาวตถิวาสี ทิสาวาสี)

อช-วส +อ = อชิวส อยู่ทับ, อยู่อาศัย, สิง, สิงสถิตย์ [วัต. อชิวเสติ เหตุ. รับ (คำ/นิมนต์), อดกลั้น ต. อชิวตโต อชิวโต กต. กัม. เหตุกัม.]

อช-อา-วส +อ = อชมวลส อยู่ครอบครอง

ปฏิ-วส +อ = ปฏิวส อยู่, อาศัย

อา-วส +อ = อาวส อาศัยอยู่, อยู่ครอง (ณ อาวาโส #ลัวาโส อาวสโต)

ฉาบ ทา เปื้อน ย้อม

ลิป +อ = ลิมป ฉาบ, ทา, ลูบไล้

มกช +อ ฌณย = มกช มกเช-ชย ทา, ลูบไล้, ลบหลู่

รณช รณช +อ ย = รช รณช รชช ย้อม, กำหนด [ต. รตฺโต] (ยุ รชน)

เผา ไหม้ ต้ม หุง สุก

ปจ +อ = ปจ หุง, ต้ม, ปิ้ง (อาหาร), เผา, ไหม้ สกมม. [วัต. ปจจติ กัม.; ปจาเปติ เหตุ. (ไม่ทสิ) มาน. ปจจมาโน กัม. ต. ปกโก] (อ นิปโก ณ ปาโก)

ปจ +ย = ปจจ สุก อกมม. [ต. ปกโก] (ณ วิปาโก ปริปาโก)

ตป +อ ย ฌณย = ตป ตปป ตปเป-ปย ร้อน, ร่ำร้อน, เผา; อิ่ม, เอิบอิ่ม [วัต. #สนตปปติ ต. ตตฺโต] (ณี อาตปปี อ อาตโป ณ อาตปา อาตปโป)

ตป +อ = ตป สะดุ้ง, กลัว; เป็นใหญ่ [วัต. #อตุตปติ อดตปปติ] (อ อดตปปิ)

ณป +อ ฌณย = ณป ณาเป-ปย เผา, ไหม้ [วัต. มาเปติ กต. เหตุกต. ต. ณตโต มาโม; มาปีโต เหตุกัม. ตู. มาเปตวา กต. เหตุกต.]

ณเ +อ = ณเ ฉาย (เอ> อย) เผา, ไหม้, ร่ำร้อน, สว่าง; เฟ้ง, คิด

[ต. ฉายิตวา]

ทพ ทพ +อ = ทพ ทพ ไหม้, (อันไฟ) เผา [วัต. ทพทติ มาน. ทพทมาโน กัม. ต. ทพฺโฆ] (ณวุ ฉวาทาโก ณ ปริพาโท ยุ #อาพาทาน)

ป-กุก +อ = ปกุกกุฐ เตือด, เตือดปลาน [ต. ปกุกกุฐิตโต]

วาส +ณณย = วาเส-สย อบ, รม (ทำให้มีกลิ่นหอม) (ณ วาโส)

ชำระ กวาด ล้าง อาบ สะอาด บริสุทธิ์

ลั-มชช +อ = สนมชช ปัด, กวาด, ขัด, ถู, นวด

ปริ-มชช +อ = ปริมชช ปัด, กวาด, ขัด, ถู, นวด, ลูบ, คล้ำ

โรว +อ = โรว ล้าง

ป-ชล +ณณย = ปกฺชาเล-ลย ล้าง, บ้วน (ปาก), ชำระ

ปฺณจ +อ = ปฺณจ ปฺณช เช็ด, ถู, ชำระ, กวาด

สุธ +ย = สุขุณ หมดจด, บริสุทธิ์, สะอาด [วัต. โสธติ โสธยติ เหตุ. 'ให้หมดจด' โสธาเปติ โสธาปยติ เหตุ. 'ให้ชำระ' ต. สุทฺโธ; โสธิต เหตุกัม. 'ให้หมดจด'] (ตี สุทฺธิ #วีสุทฺธิ ยุ สุขุณ)

สุจ +อ เอ = สุจ สุเจ สะอาด, หมดจด; แสดง, ไป, เป็นไป (ณ โสโก ยุ โสจมา)

ปุ +อ นา = ปว ปุณา ชำระ, สะอาด, หมดจด (ณวุ ปาวโก)

นหา นหา +ย = นหาย นหาย อาบ [วัต. นหาเปติ เหตุ. (ไม่ทสิ) (ยุ นหาน)]

ฆัส +อ = ฆัส ลี, ถู, บด

เชื้อถื้อ เลื่อมใส ผ่องใส เคี้ยวหมอง ชุ่มฉ่ำ

ลั-ธา +อ = สนธา สทพท เลื่อมใส, เชื้อถื้อ; เชื้อมต่อ (อิ สนธิ)

ป-สท +อ = ปสทิ ไม่มีมลทิน, หมดจด, ผ่องใส [วัต. ปสาเทติ เหตุ. ต. ปสนโน]

ป-สท +ณณย = ปสาเท-ทย ยินดี, เลื่อมใส [วัต. ปสาเท-ทยติ กต. เหตุกต.] (ณ ปสาโท)

โอ-กปฺป +อ = โอกปฺป จัดแจง; ทำให้สำเร็จ; ไว้ใจ, เชื้อถื้อ (ยุ โอ(ก)กปฺปนา)

เท +อ = ทย รักษา, ป้องกัน; หลับ; ชำระ; ดูหมิ่น [หวัต. นิททายติ โวทายติ ตู. ปรีโยททาเปตวา] (อ ทยา #นิททา ยุ #โวทาน โวทาปน)

กิลิส +ย = กิลิสศ เคี้ยวหมอง, เบียดเบียน, แผลเผา [ต. กิลิสฺสู]

ลฺลิต +อ = ลฺลนถ เคี้ยวหมอง, ชุ่มฉ่ำ, เบียดเบียน, เตือดร้อน

รักษา คุ่มครอง เลี้ยง

รกข	+อ	= รกข	รักษา (ฉวี วาจาบุรุษิ ฌฏฺ รกขโก-ชิกา #อารกขโก วัสถานุรกขโก ฑฺ รกขิตา ข ทุรกโข ฎฺ รกขณิ)
ปาล	+ณณ	= ปาเล-ลย	รักษา (ฌฏฺ ปาลโก โคปาลโก ธนปาลโก ปเวณิปาลโก ฑฺ ปาลยิตา ฌ ทวารปาโล อูยยานปาโล)
กิต	+ณ	= ติกิจฉ	(เทวมภาวะ) รักษาโรค, เยียวยา; ฐึ; ปรารณนา; อยู่; สงสัย (กิต>กิต>กิต>ตีกิต>ตีกิจ (แปลงเพราะ ณ ษ.) (อ #วิจิกิจฉา)
คูป	+อ	= โคป	คุ่มครอง, ปกครอง, รักษา [ต. คุตโต] (ฌฏฺ สุตานโคปโก ฌ โคโป ติ คุตติ อินทริยคุตติ)

ภร	+อ	= ภร	เลี้ยงดู; นำไป [ต. ภโต-โฏ ภาโจ] (ฑฺ ภาตตา ข ทุพภโร ลุภโร ฌภ ภารโย อ มาตาเปตภโร อตตภโร ติ ภติ ฎฺ ภรณิ)
ปุต	+อ ย นา	ณณ = ปุต ปุตส ปุตสา	โปเส-สย เลี้ยงดู (ฌฏฺ มาตุโปสโก)
ชคค	+อ	= ชคค	ประคอง, ประคับประคอง, ปฏิบัติ, ซ่อมแซม [#วัต. ปฏิชคคติ] (ฌฏฺ วิหารปฏิชคคโก)

ชนะ แพ้

ชิ	+อ	= เช ขย	ชนะ [ต. ฌนตฺ. ชิตวา ตาวี. #วิชิตาวี ต. ชิตอ ฑฺ. ชิตวา] (ภวิ มารชิ ฑฺ เขตตา อ ชโย วิชโย ฎฺ ชยนิ)
ชิ	+นา	= ชินา	ชนะ [อช. อชินิ #ปฏิชินาติ ฑฺ. ชินิตวา เขตตา]
ปรา-ชิ	+อ	= ปราเช ปราชย	แพ้ [ต. ปราชิตอ] (อ ปราชโย)
ยุธ	+อ ย	= โยธ ยุชฌ	รบ, สู้ [ต. ยุทฺธอ #ปยุทฺธอ] (ฑฺ ยุชฌิตา)

เล่น

กีฬ	+อ	= กีฬ	เล่น (ฌฏฺ สหปฺลุกีฬโก)
ทิว	+ย	= ทิพพ	เล่น (อ เทโว)
กุมาร	+อ ณณ	= กุมาร	กุมารเร-รย เล่น (อ กุมารโร กุมารโก)

แสวงหา

คเวส	+อ ณณ	= คเวส คเวเส-สย	แสวงหา, ค้นหา (ฉวี ปารคเวสิ)
อิส	+อ	= เอส	แสวงหา, ค้นหา [#วัต. ปริเยสติ ปริ-ย-อิส] (ฎฺ เอสนา อนเอสนา เอสนํ อนเอสนํ)

อาจ สามารถ กล้า กลัว

สก	+โอ	= สกโก	อาจ [ณย. สกกา]
สก	+อุณ	= สกกุณ	อาจ [สัต. สกกุณณย อช. อสกชิ ภวิส. สกชิสสติ กาล. อสกชิสส ฑฺ. สกกุณิตวา]
วิ-สท	+อ	= วิสท	อาจ, กล้าหาญ, ปฏิญญา [#วัต. อุตสทติ]
ภี	+อ	= ภาย	กลัว [ต. ภีโต ฑฺ. ภายิตวา] (ฌ ภยํ เภโรโว ฐฺ ภีโร ภีโรโก)
ภิส	+อ	= ภิส	กลัว [วัต. ภีสาเปติ เทตฺ.] (ฎฺ ภีสนํ ความกลัว, นาทวลเลีย)
ภมภ	+อ	= ภมภ	กลัว, หวั่นไหว, หวาดเสียว

วิชี	+อ ย	= วิช เวช วิชช	กลัว, หวั่นไหว, หวาดเสียว [#วัต. สัเวชติ สวิชชติ อพพิชชติ]
อุ-สกี	+อ	= อุสสงก	กลัว, หวาดกลัว [#วัต. ปริสงกติ]
ตส	+ย	= ตสส	กลัว, หวาดกลัว, สะดุ้งกลัว (ฌ ตาโส)

ซื้อ ขาย ตีราคา

กี	+นา	= กีนา กีณา	ซื้อ [วัต. กีนาคิ กีนาคิ] (ฌฏฺ กยโก)
วิ-กี	+นา	= วิกุกีนา วิกุกีณา	ขาย
อคคฆ	+อ	= อคคฆ	มีค่า, มีราคา [#วัต. อคคฆาเปติ เทตฺ. ตีราคา]

ไหว สั่น

จล	+อ	= จล จลจล	(เทวมภาวะ) ไหว, หวั่นไหว, สั่น
จุป	+อ	= จุป โจบป	ไหว, หวั่นไหว, สั่น, โงก (ง่วง) [อันต. จปลาณนโต จุป-ล-อชย อุ>อ] (ฎฺ โจบปนํ อล จปโล อุ>อ 'คนกลับกลอก')
อิณช	+อ	= อิณช	ไหว, หวั่นไหว, งอ, คู้ง้ำ [#วัต. สมณชติ, สมณณชติ]
อิร	+อ	= อิร	ไหว, หวั่นไหว
กปิ กมป	+อ	= กมป	ไหว, หวั่นไหว (ฌฏฺ #อนุกมปโก โลกานุกมปโก อ กมปา ฎฺ กมปนา)

วิธ	+อ ณณ	= เวธ เวเธ-ธย	ไหว, หวั่นไหว; เบียดเบียน
กุป	+ย	= กุบป	กำเริบ, สะเทือน, โกรธ, พิณาศ [ต. กุบิตอ] (ฌ โกโบ)
ชุก	+อ เอ ย นา	= โชภ โชภช ชุพภ ชุกนา	หวั่นไหวอย่างรุนแรง [ต. โชภตวา #วัต. สัชุพภติ สชชุพภติ สโชภติ สชชโชภติ]

เป็นไป หมุนไป

วตตุ	+อ	= วตต	เป็นไป, เป็นอยู่, เลี้ยงชีวิต; หมุนไป; เลี้ยงดู, รับผิดชอบ; ห้าม [วัต. วตเตตวา เทตฺ.] (ติ วตติ ชีวิตวุตติ #ปวตติ)
อติ-วตตุ	+อ	= อติวตต	เป็นไปล่วง, (น้ำ) ล้น
วฏฺฏ	+อ	= วฏฺฏ	หมุน, กลิ้ง; ควรถ อภมม. [วัต. วฏฺฏติ (เทม)กลิ้ง, วฏฺฏติ ให้เทมกลิ้ง วฏฺฏาเปติ (ใช้คนให้เทมกลิ้ง เทตฺ. ต. วฏฺฏติ (เทม)ถูกให้กลิ้ง เทตฺกัม)]
ภม	+อ	= ภม	หัน, หมุน [ต. ภนโต]

กำหนด ระบุ

องก	+อ ณณ	= องก องเก-กย	กำหนด, หมายถึง, เป็นเครื่องหมาย
ลกข	+ณณ	= ลกข-ขย	กำหนด [#วัต. สลลขเขตติ]
วิ-อ-รูป	ถป +ณณ	= วฏฺฐรูป-ปย ววตถเป-ปย	กำหนด, หมายถึง, ตั้งลงไว้ [วฏฺฐรูป เวตถเป วฏฺฐาเป เวตถาเป เทตฺ. (ไม่ทฐิ)]
ปริ-อิ	+อ	=	กำหนด [ต. ปริจจ]
นิ-ยม	+อ	= นิยม นิยจฉ	ตัดสิน, วินิจฉัย, กำหนด; ประพฤติ [ต. นิยโต] (อ #วินิจฉโย)
สัง-ธา	+อ	=	หมายเอา [ต. สนธาย ใช้เป็นกิริยวิเสสนะ]

สงบ สัจд หลีกเร้น

สมุ	+อ ย	= สม สมม	สงบ, ระงับ, ทำความเพียร [ต. สนโต #วัต. วุปลเมตติ วิ-อ-ป-สม เทตฺ.] (ติ สนติ ฎฺ สมณเณ กลหวุปลสมนํ)
ปฏิ-ป-สมภ	+อ	= ปฏิปสฺสมภ ปฏิปสฺสมภ	สงบ, ระงับ
วิ-วิจ	+อ ย	= วิวิจ วิวิจฉ	สัจд, โดดเดี่ยว, ปลีกออก [ต. วิวิตโต ฑฺ. วิวิจฉ] (ฌ วิเวโก)
ป-อม	+อ	=	สัจд [ต. ปนโต]
ลี	+ย นา	= ลีย ลีณา	แอบ, ซ่อน, หลีกเร้น; ติดอยู่; รวมกัน [ต. ลีโน #วัต. สลลีนาคิ นีสีนาคิ สลลีนาคิ ปฏิสลลีนาคิ ลียติ นีสียติ ต. สลลีนโน ฑฺ. ลียิตวา] (อ อาลโย)

เพียร พยายาม สืบต่อ เกียรติ

ฆฏฺ ฆฏฺฏ	+ณณ	= ฆฏฺ-ฎฺฆ ฆฏฺฏ-ฎฺฆ	สืบต่อ, พยายาม, หมั่น, อุตสาหะ
อา-รภ	+อ ย	= อารภ อารพภ	ปรารถ, (กล่าวถึง, ตั้งต้น, ดำริ), ทำ, เริ่ม, ลงมือ, พยายาม [ต. อารทฺธอ #อจจารทฺธอ ฑฺ. อารพภ อารทฺธ ฑฺ. อารทฺธุ]

อุ-สท +อ	=	อุสุสท	พยายาม (<i>ณ อุสุสาโท</i>)
วายม +อ	=	วายม	พยายาม
ตทิ +อ	=	ตณฺท	เกียจคร้าน, ประมาท, ไม่เอื้อเฟื้อ, เบียดเบียน

อดทน

ขม +อ	=	ขม	อดทน, อดโทษ, ควณ, ชอบ [<i>วัต. ขมาเปติ เหตุ. (ไม่ทุติ) ต. ขมาปีโต เหตุกัม. (ไม่ทุติ) (อ โอวาทกขโม วจนกขโม ตี ขนฺติ)</i>]
-------	---	----	--

สท +อ	ย ฌณฺย =	สท สยท สเห-หย	อดทน, อดกลั้น (<i>ยุ สหฺน</i>)
-------	----------	---------------	----------------------------------

ติช +ช	=	ตติกฺช	(<i>เทวภาวะ</i>) อดทน; ผูก, ร้อย
--------	---	--------	------------------------------------

(*ติช>ติช>ตติช>ตติก (แปลงเพราะ ช ปัจ.) (อ ตติกฺชา)*)

มริส +ณณฺย =	มริเส-สย	อดทน, อดกลั้น, บึกบึน, ทนทาน, มั่นคง (<i>ยุ มริสน</i>)
--------------	----------	--

โก่ง หลอก ลวง

กฏ +อ	=	กฏ	คด, โค้ง, งอ, โก่ง, บิด, ตัด, เกี้ยว, ปั่น
-------	---	----	--

วณฺจ +ณณฺย =	วณฺเจ-จย	เกลี้ยกล่อม, หลอกลวง
--------------	----------	----------------------

กฺท +ณณฺย =	กฺเท-หย	โก่ง, ล่อลวง, ให้พิศวง (<i>ณฺว กฺทโก</i>)
-------------	---------	---

สฐ +อ	=	สฐ	ล่อลวง, อ้อโก่ง; ฆ่า; เศร้าหมอง
-------	---	----	---------------------------------

บวช ลีก

ป-วช +อ	=	ปพฺพช	ไป, ออกไป, บวช [<i>อัช. #อนุปพฺพช บวชตาม; ปพฺพชาเสถี เหตุ. (ณฺย ปพฺพชชา)</i>]
---------	---	-------	---

อุ-ป-วช+อ	=	ปพฺพช	ลีก [<i>อัช. อุปฺปพฺพชาเสถี เหตุ.</i>]
-----------	---	-------	--

วิ-ภม +อ	=	วิภม	หันกลับ, หมุนกลับ, หมุนผิด, ลีก, ลาลีกชา [<i>ต. วิภานโต</i>]
----------	---	------	--

จูบ กอด

จุมพ +อ	=	จุมพ	จูบ, จุมพิต [<i>#วัต. ปริจุมพิต</i>]
---------	---	------	--

อา-ลิจฺค +อ	=	อาลิจฺค	กอด
-------------	---	---------	-----

สช +อ	=	สช	กอด
-------	---	----	-----

ป่วย ไข้

กิลม +อ	=	กิลม	ลำบาก, เหน็ดเหนื่อย, ซอกซ้า, เจ็บไข้, ไม่สบาย [<i>ต. กิลนโต (อ กิลมโถ)</i>]
---------	---	------	---

คิเล +อ	=	คิลย	เจ็บไข้, ไม่สบาย [<i>ต. คิลาน</i>]
---------	---	------	--------------------------------------

ไอ จาม อาเจียน

ชิป +อ	=	ชิป	ไอ, จาม; ทิ้ง [<i>วัต. ชิปาเปติ เหตุ. (ไม่ทุติ) ต. ชิตโต</i>]
--------	---	-----	---

กาส +อ	=	กาส	ไอ, กระแอม
--------	---	-----	------------

วมุ +อ	=	วม	อาเจียน; คายออก
--------	---	----	-----------------

ปูลาด ท่วม คลุม

ป-ญฺย +ณณฺย =	ปญฺญาเป-ญฺเย	ปูลาด, ตั้งไว้, แต่งตั้ง, ฝัง, เก็บ; บัญญัติ (<i>วินัย</i>) [<i>ต. ปญฺญตโต (ติ ปญฺญตติ)</i>]
---------------	--------------	--

ถร +อ	=	ถร	ปูลาด
-------	---	----	-------

อา-ถร +อ	=	อตถร	ปูลาด, กราน (<i>กฐิน</i>) [<i>ต. อตถโต</i>]
----------	---	------	---

โอ-ถร +อ	=	โอตถร	ปูลาด, ปกคลุม, ปิดบัง, ท่วมทับ
----------	---	-------	--------------------------------

สํ-ถร +อ	=	สนถร	ปู, ปูลาด
----------	---	------	-----------

อธิ-โอ-ถร +อ	=	อชฺโณถร อชฺโณตถร	ท่วมทับ, ครอบงำ, ปกคลุม
--------------	---	------------------	-------------------------

ประกอบ จัดแจง เตรียม

สํ-วิ-ธา/ทท +อ =	สํวิทท	จัดแจง, เตรียมการ, ประกอบ
------------------	--------	---------------------------

สชช +อ ฌณฺย =	สชช สชฺเช-ชย	จัดแจง, เตรียมการ, ประกอบ; สร้าง, ทำ [<i>ต. สฐฺฐ</i>]
---------------	--------------	---

ปฏิ-ยต +ณณฺย =	ปฏิยาเท-ทย	(<i>ต>ท</i>) ตกแต่ง, จัดแจง [<i>ต. ปฏิยตโต ปฏิยตโต</i>]
----------------	------------	--

ยฺช +อ	=	ยฺช	ผูก, ประกอบ, รวบรวม; อุตสาหะ, พยายาม [<i>#วัต. อนุยฺชตติ ต. อนุยฺชโต</i>]
--------	---	-----	---

ยฺช +อ ฌณฺย =	โยช โยเช-ชย	ผูก, ประกอบ, รวบรวม [<i>วัต. ยฺชชตติ กัม. #วัต. สโยเชตติ ต. ยฺชโต #ปยฺชโต สมปยฺชโต (ณฺย โยคโค นิโยชโย ฌ โยโค #อุปโยโค ยฺช ยฺชชช)</i>]
---------------	-------------	---

สํ-อนุ-อา-คฺม +อ =	มา(ตาม)พร้อม(กัน), ประกอบ [<i>ต. สมฺนาคโต อุ>โอ>ว>น</i>]
--------------------	---

ถูกต้อง สมควร ขัดแย้ง ห้าม ค้าน

กปฺ +อ เอ =	กปฺ กปฺเป	ควร, สมควร; อาจ, สามารถ, อาจมี, อาจเป็น
-------------	-----------	---

อรท +อ ฌณฺย =	อรท อรเท-หย	สมควร, เหมาะสม; บูชา (<i>อ ปุชารโห</i>)
---------------	-------------	---

สํ-อิ +อ	=	สเม	ถึงพร้อม, พิจารณา; สม, เข้ากัน [<i>ต. สมจฺจ</i>]
----------	---	-----	--

ยฺช +ย =	ยฺชช	ตั้งใจ, ตั้งมั่น, มั่นคง; ควร, สมควร, ถูกต้อง, ใช้ได้ [<i>ต. ยฺชโต (ติ ยฺชตติ)</i>]
----------	------	---

วิ-รฺช +ย =	วิรฺชณ	คัดค้าน, ขัดแย้ง; प्रारธना
-------------	--------	----------------------------

ปฏิ-กฺส +อ =	ปฏิกฺโส	คัดค้าน; ต่าตอ
--------------	---------	----------------

ปฏิ-สิจฺ +อ =	ปฏิเสธ	ห้าม, ปฏิเสธ [<i>#วัต. นิเสธติ (อ ทิรินิเสโ)</i>]
---------------	--------	---

ปฏิ-ชิป +อ =	ปฏิกฺชิป	ห้าม, ปฏิเสธ (<i>คน, สิ่งของ</i>) [<i>ต. ปฏิกฺชิตโต</i>]
--------------	----------	--

ปฏิ-วท +อ =	ปฏิพาท	ห้าม, ค้าน, นำไปเฉพาะ, นำกลับ
-------------	--------	-------------------------------

อื่นๆ

ปุร +อ	=	ปุร	เต็ม [<i>วัต. ปุเรติ เหตุ. ต. ปุเรตฺวา เหตุ. ต. ปุณฺโณ; ปุริโต เหตุกัม. (ยุ ปุณฺณ)</i>]
--------	---	-----	---

ทฺท +อ	=	ทฺท โทท	รีดน้ำมัน; ให้เต็ม; ฆ่า; ทำลาย
--------	---	---------	--------------------------------

ธม +อ	=	ธม	ทำเป่าให้มีเสียง, เป่าให้ตั้ง; ก่อไฟ, เป่าไฟ
-------	---	----	--

วลช +อ	=	วลช	บริโภค, ใช้สอย
--------	---	-----	----------------

เสว +อ	=	เสว	เสพ, ใช้สอย, คบหา; ยินดี (<i>ณิ พรทฺรูปเสวี ณฺว เสวโก อ เสวา ยุ เสวานา พรทฺรูปเสวานา เสวาน</i>)
--------	---	-----	---

วิ-สส +อ =	วิสส	คุ้นเคย (<i>ณ วิสสาโส</i>)
------------	------	------------------------------

อญฺญ +ณณฺย =	อญฺญา-ญย	อึดอัด, บีบคั้น
--------------	----------	-----------------

จฺณณ +ณณฺย =	จฺณณ-ณย	บด, ละเอียด, แหก
--------------	---------	------------------

วิช +ณณฺย =	วีเช-ชย	พัด, โบก [<i>มาน. พิชยมาโน</i>]
-------------	---------	-----------------------------------

อติ-มาน +ณณฺย =	อติมาน	อติมานย เยอหยิ่ง, จองหอง
-----------------	--------	--------------------------

นญฺ +ณณฺย =	นญฺญา-ญย	พ้อนรำ [<i>ต. นจฺโจ นญฺญา (ณฺว นานฺนโก-กา)</i>]
-------------	----------	---

นจฺจ +อ =	นจฺจ	พ้อนรำ
-----------	------	--------

วิ-ลส +อ =	วิลส	สวยงาม, เยื้องกราย, กรีดกราย
------------	------	------------------------------

สุภ +อ =	โสภ	งาม, สว่าง, รุ่งเรือง; เบียดเบียน (<i>ณ นครโสภณิ ยฺ นครโสภนา (อติ)</i>)
----------	-----	---

ปฺปม +อ =	ปฺปม	บาน (<i>อ ปฺปมิ</i>)
-----------	------	------------------------

สํ-จิต +ณณฺย =	เจเต-ตย	ซื้อขาย; อุตสาหะ, พยายาม; แก่ (<i>ภาษาเก่า</i>), จงใจ, เจตนา [<i>ต. สณฺจิจฺจ (ณฺว เจตนาปโก ยุ เจตนา เจตนาป)</i>]
----------------	---------	--

สิส +ย =	สิส	เหลือ [<i>#วัต. อวลิสสติ ต. อวลิสฺฐ</i>]
----------	-----	--

อุ-ทท +อ =	อุทท	ถ่ายอุจจาระรด
------------	------	---------------

อุ-มิท +อ =	อุมมิท	ถ่ายปัสสาวะรด
-------------	--------	---------------

